

VAKOK VILAGA

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZAGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ A
MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZAGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALANÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

L. Braille

XLIV. évfolyam
1983 * 8 szám
9 szám

ELNÖKSÉGI ÜLÉS

Szövetségünk Központi Elnöksége 1983. június 30-án ülést tartott.

Jelen voltak: dr. Jáksó László elnök, dr. Bódi István főtitkár, Barna Zoltán, Csengeri József, Erhartné dr. Molnár Katalin, dr. Hohl József, Nagy Ernő, Pinviczki György, dr. Szabó Károly, Szemerédi István, dr. Szél Lajos, dr. Szigeti György elnökségi tagok; Kiss Sándor, dr. Molnár Antal, Lak István elnökségi póttagok, valamint Daru Geróné osztályvezető-helyettes.

A fontos napirendi pontok megtárgyalásának céljából a tanácskozáson meghívott előadók, vendégek is részt vettek. Dr. Jáksó László elnök megnyitotta a tanácskozást és ismertette a napirendi pontokat.

Peskó György, a Homérosz Énekar karnagya tájékoztatta a testületet a Homérosz Kórus munkájáról és azokról a problémákról, amelyek következtében az együttes létszáma egyre fogy. A karnagy elmondta, hogy sok tényezőt kell figyelembe venni, amikor a kórus munkáját vizsgáljuk. A közelmúltban nagyon sok szereplésre vállalkozott az énekkar, több, mint 180 alkalommal lépett fel az ország különböző területein. Ez a sok szereplés a kórustagok szorgalmas munkáját dicséri, de nagyon fárasztó volt.

Megváltozott a tagok életkörülménye, sokan családot alapítottak, önálló életet élnek, családi programjaik nem teszik lehetővé, hogy lekössék magukat a rendszeres elfoglaltsággal. Sokan más okok miatt váltak meg a kórustól. De a legnagyobb baj az, hogy nincs utánpótlás, a fiatalok sem kötik le magukat úgy, mint korábban.

A Vakok Általános Iskolájából és Nevelőotthonából kikerülők közül sokan továbbtanulnak és vannak, akik visszakerülnek a szülői házhoz, vidéken vállalnak munkát. Ezért nehezen oldhatók meg az

együttes utánpótlási gondjai. Szólt a karnagy azokról az ellentétekről is, amelyek a problémákat csak súlyosbítják.

A tájékoztatót vita követte.

Az elnökségi tagok közül többen kifejtették véleményüket és aggodalmukat a kórus sorsa miatt.

Kiss Mihály kultúrfelelős az ellentétekkel, problémákkal foglalkozott. Azok felszámolását sürgette.

A Központi Elnökség megbízta dr. Bódi István főtitkárt, vizsgálja meg a kórossal kapcsolatos gondokat, és az apparátussal dolgoztassa ki a kórus további működésének gazdasági feltételeit.

Ezután került sor a Vakvezető Kutyaival Közlekedők Szakcsoportja helyzetének megtárgyalására. Először Daru Geróné osztályvezető-helyettes, aki a Vakvezető Kutya-képző Iskolának felügyeletét is el látja, egy beadványban tájékoztatta a Központi Elnökséget azokról az ellentétekről, amelyek a szakcsoport és az oktatók között kialakultak. A kérdéssel már a Hivatali Négyszög is foglalkozott és úgy határozott, hogy a szakcsoport tevékenységét vizsgálja meg a Központi Elnökség.

Daru Geróné felolvasta Töröcsik Pál beadványát is, amelyet a szakcsoport vezetőségéből hárman készítettek elő. Ebből is kitűnt, hogy az ellentétek nagyon elmélyültek.

A Központi Elnökség megvitatta a két beadványt és az ügy kivizsgálására bizottságot jelölt ki, melynek tagjai: dr. Molnár Antal, Szemerédi István és Lak István.

A napirendi pontok megtárgyalása után került sor a bejelentésekre.

Dr. Bódi István főtitkár bejelentette, hogy az Alapszabály módosítástervezetét felettes szervünk, az Egészségügyi Minisztérium IX. Önálló Szociálpolitikai Osztálya megvizsgálta és jónak találta. Néhány szerkezeti kérdés megváltoztatását

azonban szükségesnek tartja. Ezeket a javaslatokat ismertette.

Tájékoztatta az elnökséget továbbá arról, hogy 1984 áprilisára az NDK-ba szövetségünk meghívást kapott, ahol nyomdász és nyomdaügyi szakemberek tanácskozására kerül sor. A találkozón a szövetség vezetőségéből is számítanak képviselőre. A küldöttség személyi összetételéről később döntünk.

Egy bécsi konferenciáról is jelentést kaptunk, amelyre ez év őszén kerül sor.

A Központi Elnökség úgy határozott, hogy Csengeri József alelnök részére meghívó levelet kér, mert ő tudta vállalni, hogy a konferencián részt vesz.

Daru Geróné és Pinviczki György részt vett a trieszti segédeszköz konferencián és kiállításon, amelyről később számolnak be. Elmondta a főtitkár, hogy a trieszti bemutatón csak a nagyon drága segédeszközök szerepeltek.

A Csehszlovák Rokkantak Szövetségének Látássérült Szekciója vak és gyengénlátó zeneszerzők részére pályázatot hirdetett. Erről rövid értesítést kaptunk. A részleteket később közlik.

A szocialista országok vakügyi folyóiratai szerkesztőinek konferenciája 1984-ben Magyarországon lesz. A megfelelő előkészítés érdekében a főtitkár bizottság életre hívását javasolta. A személyi összetételről később születik döntés.

Néhány kisebb bejelentés után dr. Jáksó László elnök zárszavával véget ért a tanácskozás.

SZEMERÉDI ISTVÁN

KITÜNTETÉS

Farkas Mátyás zenetanár sorsrúterünk, a szegedi Liszt Ferenc Állami Zeneiskola zongoratanárát a pedagógus nap alkalmából „Kiváló munkáért” kitüntetésben és pénzjutalomban részesítették.

Gratulálunk

DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ:

A Rehabilitációs Bizottság válaszol

Tisztelt olvasóink!

Lapunk ez évi februári és márciusi számában — egy cikksorozat elé — címmel cikket írtam, melyben a Rehabilitációs Bizottság nevében kértem segítségüket a foglalkoztatási rehabilitációval kapcsolatos problémák jelzésével és általában minden olyan kérdés és javaslat megírásával, ami az újonnan választott Rehabilitációs Bizottságot munkájában segíti.

E cikkben közöltem azt is, hogy valamennyi megyei szervezet titkárához kéréssel fordultunk, mérjék fel és írják meg tagságuk foglalkoztatásával kapcsolatos gondjaikat.

A megyei szervezetektől beérkezett válaszokat feldolgoztuk. Azokat — a magánlevelekben beérkezett, de közérdekű javaslatokkal együtt — a Rehabilitációs Bizottság 1983. március 6-i ülésén megtárgyaltuk és az idej munkatervünk összeállításánál a legfőbb problémák megoldását célul tűztük magunk elé. Nem a teljesség igényével, — hiszen néhány jogos felvetésre csak később tudunk válaszolni — az alábbiakban szeretnénk olvasóinkat tájékoztatni.

A megyei szervezetektől beérkezett válaszokból az derült ki, hogy nagyobb létszámú jelentkező bedolgozói munkára három megyében van: Baranya, Győr—Sopron, Nógrád. Megyénként 15—25 fő általában a bedolgozói munkakörre várók száma.

Bizottságunk elsőként a 3 megye munkával való ellátását vette fel ez évi munkatervébe. A többi megyékben elszórtan jelentkező hasonló igényt, valamint a néhány megyéből jelentett és értelmiségi pályán elhelyezkedni kívánók gondjait folyamatosan szeretnénk megoldani.

A bedolgozói hálózat bővítése érdekében bizottságunk tagjai eddig

négy vállalatot, illetve szövetkezetet kerestek fel:

- Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalat,
- Vas megyei Vegyesipari Vállalat,
- Fővárosi Kézműipari Vállalat, valamint a
- Tápéi Háziipari Szövetkezet.

A tárgyalások eredményeként, kísérletképpen székek ülökéjének befonását javasoltuk Győr—Sopron megyében. Ennek szervezője a Tápéi Háziipari Szövetkezet lenne.

A Vas megyei Vegyesipari Vállalat igazgatójával történt tárgyalások alapján remény mutatkozik arra, hogy ez a célvállalat a bedolgozói hálózatot a náluk jelenleg folyó rekonstrukciós munkák eredményeként bővíteni tudja, ez elsősorban a dunántúli megyéket érinti. Nógrád megyei tagságunk részére ez ideig nem sikerült munkát találni, bizottságunk az év első felében a helyszínen próbál kapcsolatot teremteni az ottani vállalatokkal és szövetkezetekkel.

A megyei szervezetek jelzései, valamint a hozzám érkező levelek és kérdések azt igazolják, hogy tagságunk nagy része a telefon-alközpontosok problémáit, illetve azok megoldását tartja a legégetőbbnek, a továbbiakban ezért ezekre kívánok válaszolni; elsősorban Geriné Jóna Ilona debreceni és Kis Varga József miskolci sorstársam levele alapján, mert ők írták le legrészletesebben gondjaikat.

Mind a sorstársak többsége, mind a Központi Elnökség hosszú idő óta tudja, hogy a telefon-alközpontosok elhelyezését biztosító 1969-ben megjelent jogszabály nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket és régen elavult. Ezt bizonyítja többek között az is, hogy az említett jogszabályban felsorolt készültkí-

pusokat túlnyomó többségükben már nem is gyártják.

Központi Elnökségünk az elmúlt években többször tárgyalta ezt a kérdést és javaslatot is tett új jogszabály kibocsátására. Az Egészségügyi Minisztérium részéről dr. Szegedi Tamásné főosztályvezető múlt évi közgyűlésünkön éppúgy, mint az 1983. március 10-én megtartott rendkívüli központi elnökségi ülésen ígéretet tett arra, hogy ez az új jogszabály még ez év június 30-ig megjelenik.

Őszintén bízunk abban, hogy az új rendelet az eddigieknél sokkal jobban szolgálja majd tagtársaink telefon-alközpontokban való elhelyezését éppúgy, mint a már ott dolgozók hatékonyabb érdekvédelmét.

Részletekről csak a jogszabály megjelenése után tudunk beszámolni, így jelenleg csak azt ígérhetem, hogy a megjelenés után a rendeletet közölni fogjuk. Ezt követően az új feladatokat folyóiratunkban részletesen tárgyaljuk.

Itt kívánom megjegyezni, hogy a modern központokban alkalmazandó vakügyi segédeszközök kikísérletezésére és esetleges gyártására vagy beszerzésére vonatkozólag Központi Elnökségünk ez év áprilisi ülésén határozatot hozott. Ha ezek megvalósulása elérhető közelségbe kerül, úgy erről tagtársainkat e cikksorozat keretében értesítjük.

Néhány gondolatot azonban engedjenek meg még az ezzel kapcsolatban beérkezett levelek nyomán.

Véleményem szerint egyetlen jogszabály sem gátolhatja meg a vállalatokat, mint önálló jogi személyeket abban, hogy üzemszervezés keretében különböző munkakörököt ne vonhassanak össze. Tagtársainak tehát lépést kell tartaniuk a megnövekedett követelményekkel, elsősorban az írásbeliség és a nyil-

vántartások terén. Olyan kérdést is kaptam, hogy mit lehet tenni abban az esetben, ha a vállalatok megszegik a jogszabályt, látókat helyeznek telefon-alközpontokba, ahol vakok is tudnának dolgozni. Ilyen esetekben azt tudom tanácsolni, hogy az adott megyei szervezet elnöksége vegye fel a kapcsolatot a Megyei Tanácsok munkaügyi osztályával és közösen igyekezzenek a megoldást megtalálni. Ha ez nem sikerül, és egyértelműen bizonyítható törvénytátról van szó, kérem, hogy az eset pontos leírásával levélben forduljanak bizottságunkhoz, név szerint Szemerédi István szakmai csoportvezetőhöz.

Ilyen esetekben bizottságunk felép tagtársaink érdekében.

Többen panasztak, hogy mind nehezebb nyugdíjas sorstársainkat telefon-alközpontba munkába helyezni. Ez igaz és jogos észrevétel, de véleményem szerint nemcsak a telefonközpontok viszonylatában és nemcsak a vakok és a gyengénlátók esetében, hanem általánosságban, és országos méretekben is. A vállalatok gazdálkodásának fokozatos szigorítása, a szabályzó gyakori változása és bérezési problémák idézik elő ezeket a feszültségeket.

Távlatilag várható, hogy a foglalkozási rehabilitáció lehetőségeinek bővülésével (előreláthatólag a VII. ötéves terv időszakában) a rokkantnyugdíjasok foglalkoztatási lehetősége (köztük a látásfogyatékosoké is) bővülni fog. Ugyanakkor azonban várhatólag szigorúbbak lesznek a rokkantnyugdíjba való helyezés orvosi követelményei, elsősorban a III. csoportbeli rokkantak esetében. Jelenleg ezen intézkedések anyagi fedezete nem áll a népgazdaság rendelkezésére.

Kis Varga József tagtársunk az ez évi lakbéremelések kapcsán kérde, hogy miért számít jövedelemnek a vakok személyi járadéka. E kérdésben a Minisztertanács 46/1982. sz. rendeletének 5. §-a intézkedik, mely egyértelműen kimondja, hogy jövedelemnek számít minden olyan ellátmány, amire az évi rendszeres

nyugdíjmelés vonatkozik. Ugyancsak Kis Varga József tagtársunk javasolja, hogy akár különkiadásban, akár a VV mellékleteként ki vonatosan jelentessük meg azokat a jogszabályokat, amelyek bármilyen területen a vaküggyel kapcsolatosak. Javaslatával a Rehabilitációs Bizottság és a főtktár is teljes egészében egyetért.

Már jelenleg folyamatban van egy jogszabálygyűjtemény elkészítése és kibocsátása, amely a vakokra vonatkozó főbb rendeleteket tartal-

mazza. Folyó év végéig jelenik meg és minden megyei szervezet meg fogja kapni. Ez az összeállítás azonban nem teljes és csak írásban adjuk ki.

A teljes gyűjtemény Braille kiadását (nyomdai és egyéb nehézségek miatt) 1984. június 30-ig tudjuk elkészíteni.

Ennyiben tudtam az eddig beérkezett levelekre válaszolni. Kérem továbbra is tagtársaink segítségét a közérdekű kérdések nyilvánosságra hozására.

Megyei szervezeteink életéből

ANYÁKNAPI KLUBDÉLUTÁN KAPOSVÁROTT

Kissé megkésett tudósítást kaptunk a rendezvényről, ezért csak most tudjuk közölni.

A vakok és gyengénlátók Somogy megyei Szervezetének Kaposvári Városi és Járási Körzeti Csoportja 1983. május 7-én anyáknapi klubdélutánt tartott Kaposvárott az AFÉSZ klubhelyiségében.

Juhász Imre, az említett körzeti csoport elnöke üdvözölte a megjelenteket: elsősorban az édesanyákat, a megyei szervezet vezetőit és a patronáló szocialista brigádok képviselőit. Majd a köszöntő után Juhász Imre ünnepi beszédében méltatta az ünnepeltek családban elfoglalt helyét, helyállásukat és áldozatvállalásukat. Ezután Bencze Józsefné két verset szavalt el az édesanyák tiszteletére.

Ezt követően a megyei szervezet zenekarának játéka szórakoztatta a vendégeket. Műsor után virággal is köszöntötték a nap ünnepeltjeit, majd megvendégelték az édesanyákat.

Csik Lajos

SZOLNOK MEGYEI HÍREK

Megyei tudósítónk az 1983. évi tavaszi rendezvényeiről számolt be visszapillantásszerűen. Ebből idézünk kivonatossan.

„Megyei szervezetünk Karcagi Körzeti Csoportja minden hónapban megtartja szokásos összejöveteleit. Április végén anyáknapi ünnepséget tartottunk. Ünnepi köszöntőt e sorok írója mondott.

Májusi találkozónkon a gyógyszeres helyes használatáról hallottunk nagyon hasznos előadást, amelyet Hlavacsek Tihámér gyógyszerész tartott. A nagy érdeklődést kiváltó előadáshoz többen is hozzászóltak.

Május 21-én nagyszabású hangverseny volt Karcagon. Városunkban ezúttal Budapestről érkezett sorstársak szerepeltek. Szövetségünk zenekara és szólistái Zsolnay Ágoston karnagy vezetésével, valamint a Pasztorek Mihály színjátszó csoport néhány tagja, igen szép műsorral lépett közönségünk elé. A műsor kezdetén Pinviczki György, a Budapesti és Pest megyei Szervezet titkára üdvözölte a nagyszámú hallgatóságot, majd bemutatta a vendégszereplőket, egyben ő volt az előadás szóvivője is. A műsorban zenekari számok, szavaltatok, énekszámok és monológok hangzottak

el. Az előadás színes szép produkcióit a hálás közönség viharos tapsal jutalmazta. Végezetül e cikk írója köszönetet mondott a budapestieknek a felejthetetlenül, szép és színvonalas műsorért, valamint a Déryné Művelődési Központ dolgozóinak a jó szervező munkáért.

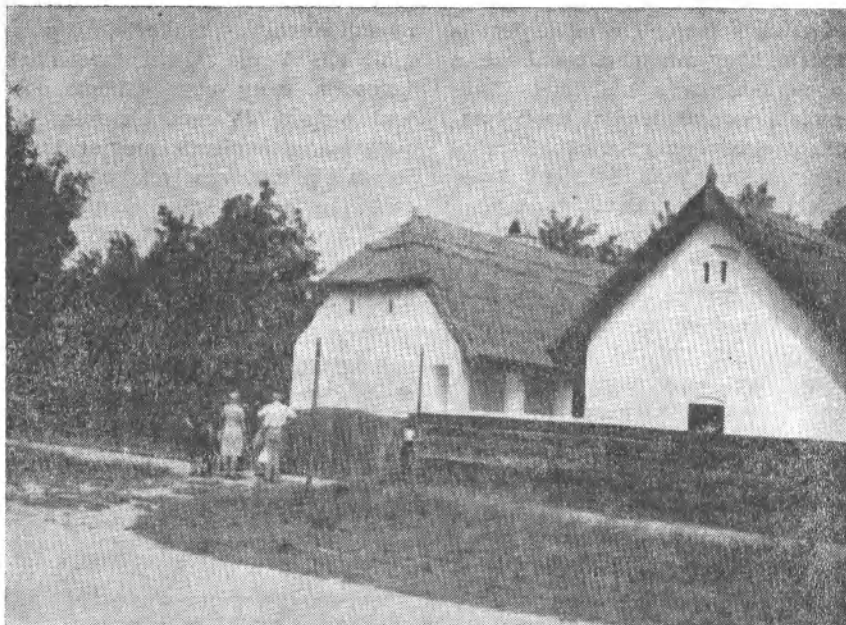
Május 29-én anyáknapra és gyermeknapra ünnepséget tartottunk Szolnokon a Nemzeti Étterem belső helyiségében. E cikk szerzője mondott ünnepi köszöntőt. Ezután a Szajoli Pávakör kedves, szép műsora következett, majd zeneszámok és szavaltatok hangzottak el. Végül hangulatos énekszámok csendültek fel. Ezt követően Váradi Gyuláné, megyei szervezetünk titkára mondott beszédet. Majd megvendégeltük a jelenlevőket, közben több társadalmi szervezet képviselője is köszöntötte az ünnepeltet. Végezetül e sorok írója mondott köszönetet a szereplőknek, és a szervezőknek ezért az emlékezetes ünnepi műsorért. A rendezvény nótázással és tánccal fejeződött be."

Fórizs László

TUDÓSÍTÁS SOMOGY MEGYÉBŐL

Megyei szervezetünk Marcali Körzeti Csoportja 1983. május 16-án tartotta a népművészeti tájház látogatásával egybekötött falugyűlését Buzsákon. Vida Árpád, a Buzsáki Hazafias Népront Bizottság elnöke a művelődési házban fogadta az érkezőket.

Majd megtekintettük a Népművészeti Tájházat. A buzsáki tájház a múlt századi paraszti építkezés és életmód összegyűjtött emlékeit őrzi. A paraszti portán a szépen ívelt oszloptornácós lakóházon kívül láthatók még a gazdasági épületek és egyéb tartozékok: gabonaskamra, boltíves pince, félszer, istálló, gémeskút, galambdúc. A lakóházban először a XIX. század végi konyhával ismerkedtünk meg. A konyhából nyílik a téglaboltíves szabadkémény, ahol régen a szalonnát,

BUZSÁKI NÉPMŰVÉSZETI TÁJHÁZ

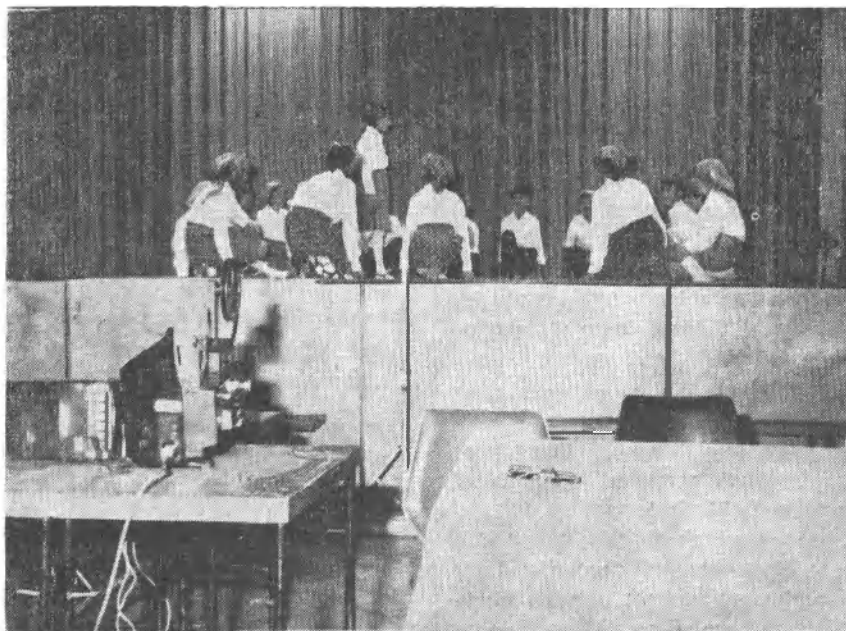
sonkát, kolbászt és egyéb húsféléket füstöltek. Ezután a szobákat néztük meg. Az egyik szobában faragott, festett bútorok álltak, közöttük volt egy szövőszék, amelyen egykor a buzsáki asszonyok telente díszes és sima szőtteket készítettek. A másik szobában vitrinekben

száz esztendő hímzéseit, pásztorfaragásait láttuk.

A tájház udvarán rendezik meg minden évben a buzsáki búcsút. Az értékes néprajzi gyűjtemény megéltétele után visszamentünk a művelődési házba, ahol a további programok következtek.

Először a buzsáki általános iskolások műsorában szavaltatok, tré-

Tréfás, táncosjelenet a műsorból

fás jelenetek hangzottak el, majd somogyi kanasztáncot láttunk. A diákok szép műsora után filmvetítés következett. Elsőként a híres buzsáki hímzés legismertebb fajtáit, majd az ősi somogyi pásztorfargásról készített felvételeket mutatták be. A következő film az 1979-es buzsáki búcsút idézte fel.

Ezután következett a falugyűlés. E sorok írója, a megyei szervezet elnöke üdvözölte a megjelent tanácsi, társadalmi szervek képviselőit és a falugyűlés résztvevőit. Majd a buzsáki községi tanács elnöke tartott előadást, aki többek között elmondotta, hogy nagy gondot fordítanak az idős emberek, a vakok segítésére. A tanács segínyt és napközi otthoni ellátást biztosít a gondozásra szoruló embereknek. Ezután Gellért Istvánnának, a Mar-

cali Körzeti Csoport elnökének beszámolója következett. Ismertette a szervezet munkáját, beszélt a vakokat megillető kedvezményeiről és a segédeszközökről. Végezetül szövegezte a tervekről, elképzelésekről.

A beszámoló után hozzászólások következtek. Először a Marcali Városi Tanács Szociálpolitikai Csoportjának főelőadója, Jádi Béláné kért szót. Elmondta, hogy az idős emberekről való gondoskodást a járás minden helységének tanácsa fontos feladatának tekinti. A további felszólalók egyéni és közérdekű kérdésekkel foglalkoztak.

A falugyűlés végén e cikk írója megköszönte mindazok közreműködését, akik hozzájárultak ennek a rendezvénynek a sikeréhez.

Csik Lajos

BÉKÉS MEGYEI TUDÓSÍTÁS

A vakok és gyengénlátók Békés megyei Szervezetének Szeghalmi Körzeti Csoportja havonta tartja klubösszejeveteleit. A különböző rendezvények sorában kirándulások is szerepelnek. Ebben az évben két kirándulás is volt tagságunk részére.

Első alkalommal Orosházán jártunk. Megnéztük a város híres üvegyárát. Megismerkedtünk ezzel a gyorsan fejlődő településsel. Orosházán találkoztunk az ottani sors társakkal.

A második kirándulásunk 1983. június 26-án volt, akkor Budapesten jártunk. A fővárosban először az Országházat néztük meg. Azután a Magyar Nemzeti Múzeumba látogattunk el. Majd a Mátyás-templomot tekintettük meg. Végezetül a vakok kertjébe mentünk. Nagyon örültünk, hogy részt vehettünk ezen az élményekben gazdag utazáson. Ez a szép kirándulás felejtethetetlen marad számunkra.

Bok Imre

KIRÁNDULÁS A BALATONHOZ

Szövetségünk Komárom megyei szervezete megtakarított pénzből kirándulást szervezett 1983. június 30-án. Az idegenvezető üdvözlő szövege után elindult autóbuszunk.

Útközben érintettük a magyar királyok egykori koronázó és temetkezési városát, Székesfehérvárt. Először Veszprémben álltunk meg. A város története a kőkorszakig nyúlik vissza. A honfoglaláskor szlávok lakták, neve is tőlük származik. Őt dombra épült a város amelyet a Séd patak völgye szel ketté. I. István püspökséget alapított Veszprémben. A várban található a Szent Mihály székesegyház, amelyet megtekintettünk. A templomot többször átépítették, mai arcukat 1910-ben kapta.

Kiránduló csoportunk másik fele a veszprémi állatkertben járt. Utunk következő állomása Balatonfüred volt, amely ma a Balaton egyik legfontosabb idegenforgalmi központja. 1971-ben gyógyfürdőhelyül nyilvánították. A Rabindranath Tagore, indiai költőről elnevezett

sétányon — amelyet árnyas fák öveznek — indultunk a Jókai Múzeum felé. Közben megpillantottuk Széchenyi István szobrát, amelynek közelében megindult annak idején az első balatoni gőzhajó. Jókai Mór és neje, Laborfalvy Róza 1867-ben vásárolt telket, amelyen három év múlva felépült a nyaraló. A hatszobából álló villa előtt pompás rózsakertet létesített az író és azt maga gondozta. Egyebek között itt írta az Aranyember című regényét. Az egykori nyaralóban rendezték be a mai Jókai Múzeumot, amelyben nagy írónk és felesége bútorai, használati tárgyai, képei láthatók. A múzeumban van az a vitrin, amelyben Jókai műveinek száz kötetes összkiadását helyezték el.

A Balaton étteremben ebédeltünk, majd tovább indultunk Tihanyba. A Tihanyi-félsziget hazánk legszebb és legkeresettebb tájai közé tartozik. Vulkanikus erők által formált felszíne változatos. A felszabadulás után létesítették a Geofizikai Intézet obszervatóriumát, ahol igen fontos kutató munka folyik. Az egykori apátsági épületben ma múzeum működik. Az apátsági templom barokk stílusú, homlokzatával, magasba nyúló két tornyával magával ragadja az odalátogatót. A templom bejáratát díszesen faragott kőkeret alkotja. Az épületet 1889-ben restaurálták. A kor kiváló művészei: Székely Bertalan, Lotz Károly és Deák Ébner Lajos festették a képeket a főoltártól a kórusig. Itt található I. András kriptája és a Tihanyi alapítólevél, amelyben már néhány magyar szó is fellelhető. A tihanyi múzeumban képző- és iparművészeti kiállítás látható. A kőtárban római kori kőmaradványokat mutatnak be, a mozaikpadlótól kezdve az oszlopmaradványokon és a domborműveken át.

Csokonai Vitéz Mihály itt írta a Tihanyi Echóhoz című versét, ezért a templom előtt elterülő ligetet róla nevezték el.

A késő délutáni órákban az emlékek bűvöletében, jó hangulatban

indultunk visszafelé. Útközben rövid pihenőre még megálltunk Csór községben a Csuka csárdánál.

Az esti órákban érkeztünk haza. Úgy gondolom, hogy egy ilyen kiránduláson a tagtársak közelebb kerülnek egymáshoz, új ismeretségek barátságok szövődnek. A legnagyobb

élményben talán azoknak volt része, akik egyébként nehezen mozdulnak ki otthonukból.

Ezúton is kifejezzük köszönetünket a túra szervezőinek, a nagyszűrű, élményekben gazdag kirándulásért.

Várvoölgyi János

Végre egy kellemes délután

(Debreceni Intézetünk életéből)

Hónapok óta tartó csend után végre ismét részünk volt egy kellemes, közös szórakozásban. A ház lakóit végre egyszer ismét meglátogatta szövetségünk tánczenekara, hogy hangulatos, élvezetes műsorával szórakoztasson bennünket.

Erre a rendezvényre június 4-én, délután került sor. A műsor meglepetésszámba ment, mert csak a bennfentesek tudtak róla előre. Ez nem baj, mert a kellemes meglepetés sokkal nagyobb sikert arat, mint az előre beharangozott műsor. (Pláne, ha az azután még el is marad! Akkor aztán csalódottan duzzog mindenki és joggal.)

A hangosbemondó délelőtt közölte, hogy délután műsor lesz. A nagyebédlő sarkig nyitott ablakaival, jól eső hűvösséget adott ebben a rettenetes hőségben és a lakók közül igazán csak azok nem jöttek el, akik moccani sem tudnak, mert nem kell ám azt hinni, hogy az idős emberéket már nem érdekli semmi! Dehogynem! Csak valóban érdeklődésre méltó rendezvényekre van szükség.

A mostani várakozásban nem csalódtunk, mert a zenekar igazán kitett magáért. Jelzi ezt már a műsor összeállítása is: egyetlen, idős emberek számára idegborzoló, „vad” szám sem szerepelt műsorukban. Ennek ellenére, (vagy éppen ezért?) teljesen korszerű és főleg izléeses zenét játszottak, melyhez nagyszerűen

simultak a nosztalgiaszámok is. A zenekarból név szerint nem akarok kiemelni senkit, szerintem egy egyéges csoportot sohasem szerencsés dolog szétszedni, mert az a végén csak a bomlasztó sztárkultuszhoz vezet.

Búcsúzóul és hálás köszönetül csak ennyit: így muzsikáljanak tovább is, töretlen egységben, ilyen izléesesen és főleg tiszta szívvel-lélekkel! Az intézet lakói bármikor szívesen meghallgatnák őket és ezért kérjük, jöjjenek el minél többször hozzánk.

SZONDA KLÁRA

Kitüntetés

Megkésve érkezett szerkesztőségünkbe az örömteli hír, hogy a pedagógus nap alkalmából Kincses Gyulát, a debreceni Gyengénlátók Általános Iskolájának és Nevelőotthonának igazgatóját a szakszervezeti mozgalomban végzett kiemelkedő munkája elismeréseként, a Szakszervezeti Munkáért kitüntetés arany fokozatában részesítették.

(Készült a *Hajdú-Bihari Napló* 1983. június 8-i közlése alapján.)

Gratulálunk a magas elismeréshez!

Innen - onnan

Felhívjuk budapesti tagtársaink figyelmét arra, hogy 1983. szeptemberétől a következő nyelvtanfolyamok indulnak szövetségünk székházában: kezdő angol nyelvű, valamint kezdő és haladó német nyelvű tanfolyamok. A kurzusokra szeptember 10-ig lehet jelentkezni a Budapesti és Pest megyei Szervezet irodájában.

Pinvinczki György

A Mihail Krasznozov vezette szemészeti kutatóintézetben a rövidlátás új, sebészeti gyógy módját dolgozták ki. A tudósok ortokeratotómiának nevezik a műtétet. Az új módszer kétségbevonhatatlan előnye a viszonylagos egyszerűség, és az, hogy a műtét mindössze 10—15 percig tart.

Az ortokeratotómia a szaruhártya négy sugaras irányú felületi bemetszését jelenti. A vágások érintetlenül hagyják a központi optikai zónát. Ezután a beteg lezárt szemhéjára speciális, a hátsó felületen meghatározott görbületű sugarú lencsákat helyeznek, amelyeket a következő napon el is távolítanak.

A műtét eredményeképpen a rövidlátás átlagosan 4,25 dioptriával csökken, a látásélesség pedig 10—15-szörösére nő.

(Megjelent a *FÁKLYA XXVII.* évfolyamának 10. számában.)

A Föld lakosságának egynegyede — a statisztika szerint — rövidlátó. Többségükben fiatalok. Rossz látásuk következtében gyakorta korlátozva vannak a pályaválasztást tekintve is. Az esetek zömében a hagyományos szemüveg, illetve kontaktlencse nem sokat segít, nem vezet jelentősebb látásjavuláshoz.

DR. KOVÁCS MIKLÓS

Tájékoztatás a társadalombiztosítás időszerű kérdéseiről

BEVEZETŐ

Az 1983. január 1-től hatályba lépett 1982. évi XXIX. számú tvr. a 66/1982. MT. sz. rendelet és az 5/1982. SZOT sz. szabályzat az eddig megszokottnál is szélesebb körű új szabályozást tartalmaz, a társadalombiztosítás egyes kérdéseire vonatkozóan. Az említett jogszabályok főbb jellemzői a következők.

- a) A dolgozók további rétegét vonja be a biztosítottak körébe.
- b) A biztosítottak meghatározott körében bővíti a társadalombiztosítási ellátásokra való jogosultságot.
- c) Korszerűsíti a táppénz, a szolgálati idő és a nyugdíj megállapítására vonatkozó egyes rendelkezéseket.
- d) Egyszerűsíti a nyugellátások folyósítására vonatkozó szabályokat. (A vak nyugdíjasok foglalkoztatását is újból szabályozza.)
- e) A társadalombiztosítási kiadások fedezése érdekében a munkáltatók illetve a dolgozók meghatározott csoportjainál növeli a társadalombiztosítási járulék mértékét.
- f) Általában arra törekszik, hogy a biztosítottak minél kedvezőbb feltételekkel, minél kedvezőbb összegű társadalombiztosítási ellátásra legyenek jogosultak, a jelenlegi gazdasági helyzetben.

Az új jogszabályok rendelkezései közül kiterjedtségük miatt az alábbiakban csak a lényegesebb új változásokat ismertetjük.

Tájékoztatjuk t. olvasóinkat arról, hogy 1983. május havában megjelent a „Magyar Közlöny” c. hivatalos lap olyan különkiadása, amely az 1975. július 1-én hatályba lépett 1975. évi II. törvény a 17/1975. MT sz. rendelet és a 3/1975. SZOT sz. szabályzat időközi módosításokkal és kiegészítésekkel egységes szerkezetbe foglalt

szövegét tartalmazza. A szöveggyűjtemény nagymértékben megkönnyíti a társadalombiztosítási rendelkezések tömkelegében való kiigazodást, ezért e külön kiadás megvásárlását ajánljuk.

I. A BIZTOSÍTOTTAK KÖRÉNEK KITERJESZTÉSE

1. A szerződéses üzemeltetésű üzlet vezetőjének tevékenysége gyakorlásában rendszeresen közreműködő közeli hozzátartozójának biztosítása.

A lakosság ellátásának javítása érdekében az utóbbi években jelentős számú — korábban vállalati vagy szövetkezeti kezelésben levő — üzlet, szolgáltatóegység, stb. keletkezett, amely szerződéses rendszerben üzemel. Az ilyen üzlet vezetője már a biztosítottak körébe tartozott, de közeli hozzátartozóira a biztosítás nem terjedt ki. Az új jogszabály ezt a hátrányt megszüntetve, kimondja, hogy 1983. jan. 1-től a biztosítás kiterjed a szerződéses üzemeltetésű üzlet vezetőjének tevékenysége gyakorlásában rendszeresen közreműködő közeli hozzátartozójára is. Ebből a szempontból közeli hozzátartozó az, akit a szerződést kötő vállalathoz (szövetkezethez) ilyen címen bejelentettek. A biztosítás szempontjából nem minősül közeli hozzátartozónak az, akire a biztosítás egyéb jogcímen kiterjed, vagy öregségi, rokkantsági, bal- eseti rokkantsági nyugdíjas.

A közeli hozzátartozó biztosításra kötelezettsége a közreműködés megkezdésének napját magában foglaló hónap első napjától a közreműködés megszűnése hónapjának utolsó napjáig áll fenn. A közeli hozzátartozó után havi 3000,— Ft figyelembevehető jövedelem alapulvételével havi 960,— Ft társadalombiztosítási

járulékot kell fizetni, amely a nyugdíjjárulékot is magába foglalja. A közeli hozzátartozó ennek alapján jogosult a biztosítás szolgáltatásaira, s az az időtartam, amely alatt utána a járulékot fizették, nyugdíjra jogosító időként figyelembe vehető.

A szerződéses üzemeltetésű üzlet vezetőjének házastársa után csak havi 600,— Ft járulékot kell fizetni, a házastárs nem teljes jogú biztosított. (Pl. táppénzre nem jogosult.) A házastárs esetén is nyugdíjra jogosító időnek minősül az az időtartam, amely alatt utána járulékot fizettek.

2. Az egyéni gazdálkodók biztosítása.

A mezőgazdasági termelészövetkezeti tagnak a háztáji gazdaságban folytatott kistermelői tevékenységétől élesen el kell határolni a mezőgazdasági dolgozóknak azt a viszonylag szűk rétegét, akik saját tulajdonban levő vagy bérelt földingatlanon önállóan gazdálkodnak, állattenyésztéssel, hízlalással foglalkoznak. Azok a kistermelők, akik az önálló gazdálkodás mellett üzemben, termelészövetkezetben, mezőgazdasági szakcsoportban stb. is dolgoztak, az említett utóbbi tevékenységük alapján eddig is biztosítottak voltak. Ezzel szemben akik megélhetésének alapját kizárólag az önálló gazdálkodás képezte, nem tartoztak a biztosítottak körébe.

Az új jogszabály szerint 1983. január 1-től anyasági segélyre, temetési segélyre, családi pótlékra, nyugellátásra és baleseti ellátásra jogosult — az öregségi, rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjas kivételével — a mezőgazdasági kistermelői tevékenységet folytató az az egyéni gazdálkodó, akinek a tevékenységéből származó s az illetékes tanács által igazolt jövedelme az évi 36 000,— Ft-ot, illetve a havi 3000,— Ft-ot eléri és egyidejűleg fennálló egyéb jogviszonya (tevékenysége) alapján szolgálati időt nem szerez.

Az egyéni gazdálkodó a tevékenység megkezdése hónapjának első napjától tevékenysége befejezése hónapjának utolsó napjáig havi 700,— Ft társadalombiztosítási járulékot köteles fizetni. A felsorolt készpénz-szolgáltatások megállapításánál havi 3000,— Ft jövedelmet kell ala-

pui venni, a jogosultság feltételeit pedig ugyancsak a jogszabály határozza meg. Így pl. az egyéni gazdálkodónak családi pótlék — az egyéb feltételek fennállása esetén — arra a naptári hónapra jár, amelyre társadalombiztosítási járulékot fizetett. A családi pótlék arra az időtartamra is jár, amelyre az egyéni gazdálkodót katonai szolgálat, keresőképtelenség vagy szülés miatt a járulék fizetése alól mentesítették.

A járulékfizetésre kötelezett egyéni gazdálkodónak a mezőgazdasági kistermelői tevékenységével összefüggő munkavégzése közben elszenvedett balesete üzemi balesetnek minősül, melynek alapján táppénzre, ill. baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosult.

A nyugdíjra jogosultság szempontjából szolgálati időként kell figyelembe venni az egyéni gazdálkodóként eltöltött időnek azt a tartamát, amelyre társadalombiztosítási járulékot fizetett.

Az egyéni gazdálkodó kérheti azoknak a naptári éveknek — legfeljebb azonban öt naptári évnek — szolgálati időkénti beszámítását.

- a) amelyben a mezőgazdasági kistermelői tevékenységéből származó évi jövedelme az illetékes tanács igazolása szerint a 36 000,— Ft-ot elérte és
- b) amelyre az előírt társadalombiztosítási járulékot megfizeti.

A mezőgazdasági termelészövetkezet tagjai, a mezőgazdasági szakcsoport tagjai után az egyéni gazdálkodók bevonása folytán 1983. jan. 1-től a társadalombiztosítás a mezőgazdasági dolgozók teljes egészére kiterjed. Nyugodtan állíthatjuk, hogy ez a körülmény történelmi jelentőségű hazánk parasztmozgalmának történetében.

3. Az eseti megbízás alapján munkát végzők biztosítása.

A megbízásos jogviszony nem munkajogi, hanem polgári jogi kategória, amelynek alapján a megbízott rendszeres, vagy csak eseti munka végzésére köteles munkadíj ellenében. A munkavégzésnek ez a formája napjainkban egyre elterjedtebbé vált, s nemcsak fizikai, hanem szellemi munka elvégzésére is irányulhat, pl. idegen nyelvű szöveg fordítás.

A jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén a megbízás alapján rendszeresen munkát végző személyek 1963. június 1-től már a biztosítottak körébe tartoztak, azonban az eseti megbízás alapján munkát végzőket a korábbi jogszabály kifejezetten kizárta a biztosításból. Ennek következtében a biztosítási jogviszony akkor sem volt megállapítható, ha az eseti megbízott ugyanannál a munkáltatónál egymást követően létesített eseti megbízások alapján végzett munkát s ezáltal munkateljesítménye, ill. keresete azonos vagy több volt a megbízás alapján rendszeresen munkát végzőkénél.

Ezt a hátrányos megkülönböztetést az új jogszabály 1983. jan. 1-től oly módon szüntette meg, hogy hatályon kívül helyezte a 17/1975. MT. sz. rendelet 2. §-ának c) pontjában foglalt ama korábbi rendelkezést, amely az eseti megbízás alapján munkát végző személyt kizárta a társadalombiztosításból. Ennek folytán a biztosításra kötelezettség, illetve a járulékfizetési kötelezettség megállapításánál már nem kell vizsgálni, hogy a megbízásos jogviszony eseti jellegű volt-e, vagy sem, mivel az eseti megbízottak most már ugyanazokkal a feltételekkel lehetnek biztosítottak, mint a megbízás alapján rendszeresen tevékenykedő személyek. Az eseti megbízott munkavégzését, ill. keresetét havonként kell összegezni a vizsgálat során. A biztosítási jogviszony fennállásának megállapításánál azt kell vizsgálni, hogy a megbízott személy — ideértve az eseti megbízottat is — a biztosítási jogviszony létrejöttének szükséges feltételeket megszerezte-e. E feltételek pedig a következők:

Megbízás alapján rendszeresen munkát végzőnek azt kell tekinteni, akinek ugyanannál a munkáltatónál a megállapodás szerinti vagy tényleges munkaideje az azonos, vagy hasonló munkakörre jogszabályban megállapított munkaidőnek a felét eléri; ha a munkaidő nem állapítható meg, keresete eléri az azonos, vagy hasonló munkakörre jogszabályban megállapított havi munkabér alsó határának a felét.

E feltételek fennállása esetén nem terjed ki a biztosítás arra, akinek ugyanannál a munkáltatónál a havi keresete az azonos, vagy hasonló

munkakörre jogszabályban megállapított munkabér felső határát meghaladja.

A megbízás alapján rendszeresen és személyesen munkát végzőre a biztosítás csak arra az időre terjed ki, amely alatt a fenti rendelkezéseknek megfelel.

A témával kapcsolatos, kiegészítő rendelkezés az is, hogy a megbízás alapján biztosításban eltöltött idő nem 1963. június 1-től, hanem 1963. jan. 1-től vehető figyelembe legkorábban, nyugdíjra jogosító időként.

Az itt ismertetett újabb rétegek bevonása folytán napjainkban a társadalombiztosítás kiterjed minden olyan állampolgárra, aki a társadalom összmunkájában tevékenyen részt vesz.

II. A TÁPPÉNZZEL KAPCSOLATOS VÁLTOZÁSOK

Az eddigiek során a táppénz összegét legfeljebb napi 400,— Ft átlagkereset alapulvételével lehetett megállapítani. Az új jogszabály 1983. jan. 1-től ezt az összeghatárt megszünteti és így a táppénz alapját képező napi átlagkeresetet korlátozás nélküli összegben lehet figyelembe venni.

A táppénz összegének megállapításánál a jutalékos szervezőnél, üzletszervezőnél — ha a kereset több, mint 50%-a jutalékból származik — a táppénz összegét az eddigi napi 200,— Ft helyett legfeljebb napi 300,— Ft, bedolgozók esetében pedig az eddigi legfeljebb napi 100,— Ft helyett legfeljebb napi 200,— Ft átlagkereset alapulvételével kell megállapítani.

Az alkalmi fizikai dolgozók táppénzét napi 120,— Ft, a szakmunkástanuló táppénzét pedig legalább napi 120,— Ft alapulvételével kell megállapítani.

A magánszemély gazdaságában dolgozó személy és a háztartási alkalmazott táppénzének napi összege 80,— Ft.

Az említett összegek 1983. jan. 1. előtt alacsonyabbak voltak. Új rendelkezés az is, hogy a gümőkór miatt szükséges kórházi ápolás idejére a táppénz teljes összege, vagyis 100%-a jár. Ilyen esetben eddig csak a táppénz 50, ill. 80%-a járt a beteg részére.

Tekintettel arra, hogy a táppénzre jogosultak köre bővült (pl. 1983. jan. 1-től az ügyvéd is jogosult táppénzre) az új jogszabály a táppénzre jogosultság időtartamának megállapítása szempontjából biztosításban töltött idő kérdését is újból szabályozza. E szerint a táppénzre jogosultság időtartamának megállapításánál biztosításban töltött időként kell figyelembe venni

- a) a katonai szolgálat idejét,
- b) az ügyvédi munkaközösség tagsági idejét,
- c) azt az időt, amelyre a kisiparos, magánkereskedő, gazdasági ill. munkaközösség tagja, ipari és szolgáltató szövetkezet, ill. szakcsoporthoz tagja, munkaviszonyban nem álló előadóművész társadalombiztosítási járulékot fizet, ideértve azt az időt is, amelyre keresőképtelenséggel járó betegsége, vagy szülése miatt a járulék fizetése alól mentesült.

Jelenleg is hatályos az a korábbi rendelkezés, miszerint a táppénzre jogosultság szempontjából a biztosításban töltött idő akkor folyamatos, ha abban 30 napnál hosszabb megszakítás nincs. Ezzel kapcsolatban az 5 napos munkahétre való áttérés folytán az új jogszabály az eddigi rendelkezéseket azzal egészíti ki, hogy a folyamatosság szempontjából — a heti pihenőnaphoz és a munkaszüneti naphoz hasonlóan — a szabad szombat sem számít be a megszakítás időtartamába.

Ezekon kívül még több táppénzt, ill. baleseti táppénzt érintő új rendelkezés jelent meg, melyeknek alkalmazása azonban kevésbé gyakoribb.

III. A CSALÁDI PÓTLÉKRÓL

Az új jogszabály 1983. jan. 1-től a családi pótlékra, illetve jövedelempótlékra jogosultságot a biztosítottak alábbi kategóriáira is kiterjesztette:

- a) a mezőgazdasági szakszövetkezeti tagra,
- b) az egyéni gazdálkodóra,
- c) a szerződéses üzemeltetésű üzlet vezetője tevékenységének gyakorlásában rendszeresen közreműködő közeli hozzátartozójára (vérszerinti, örökbefogadott, nevelt- és mostohagyermek, szülő)

- d) a munkaviszonyban nem álló előadóművészre,
- e) az ügyvédre.

A felsorolásban szereplő személy részére — az egyéb feltételek fennállása esetén — családi pótlék arra a naptári hónapra jár, amelyre társadalombiztosítási járulékot fizetett. A családi pótlék arra az időtartamra is jár, melyre a mezőgazdasági szakszövetkezet tagját, az egyéni gazdálkodót, stb. katonai szolgálat, keresőképtelenség vagy szülés miatt a járulék fizetése alól mentesítették. Ha az igénylőnek egy hónapot meghaladó járuléktartozása van, a családi pótlékra a járuléktartozás megfizetése esetén visszamenőleg jogosult.

1983. július 1-től a családi pótlékra vonatkozóan újabb, nagy jelentőségű jogszabály lépett hatályba, azonban az említett rendeletet tartalmazó Közlöny e tájékoztató lezárásáig még nem jelent meg.

IV. A JÁRULÉKFIZETÉSI KÖTELEZETTSÉG MÉRTÉKÉNEK MÓDOSÍTÁSA

Közismert, hogy a társadalombiztosítási kiadások fedezése az állami költségvetés erre a célra előirányzott keretéből történik, amely a járulék címén befolyt összegre tekintet nélkül garantáltan biztosítja a kiadások pénzügyi fedezetét. A betegségi ellátások és a nyugellátások eddigi és jövőbeni tervszerű emelése egyre növekvő állami hozzájárulást igényel, ezért szükségessé vált a járulékfizetési kötelezettség mértékének rendezése. Az 1983. jan. 1-től bevezetett változások hosszabb időre megszabják a munkáltatókat, illetve a biztosítottakat terhelő járulék mértékét. A munkáltatókra vonatkozó új szabályok ismertetésétől eltekintünk, az alábbiakban csak a biztosítottak túlnyomó részét kitevő munkás-alkalmazottakra, valamint a kisiparosokra és a magánkereskedőkre vonatkozó rendelkezéseket ismertetjük.

1. A munkás-alkalmazottak járulékfizetési kötelezettsége.

A biztosítottakat terhelő járulékfizetési kötelezettség általános szabályaként a 17/1975. MT. sz. rendelet 232. §-ának új szövege a következők szerint rendelkezik:

A nyugdíjárulék mértéke, a nyugdíjárulék köteles pénzbeni és természetbeni juttatások havi együttes összege az 1800,— Ft-ot nem haladja meg, 3⁰/₁₀₀.

- 1 801— 2 300,— Ft-ig 4⁰/₁₀₀
 2 301— 3 000,— Ft-ig 5⁰/₁₀₀
 3 001— 4 000,— Ft-ig 6⁰/₁₀₀
 4 001— 5 000,— Ft-ig 7⁰/₁₀₀
 5 001— 6 000,— Ft-ig 8⁰/₁₀₀
 7 001— 8 000,— Ft-ig 11⁰/₁₀₀
 8 001—10 000,— Ft-ig 12⁰/₁₀₀
 10 001—12 000,— Ft-ig 13⁰/₁₀₀
 12 001—14 000,— Ft-ig 14⁰/₁₀₀
 14 001,— Ft-ot meghaladja 15⁰/₁₀₀.

2. A kisiparosok és a magánkereskedők járulékfizetési kötelezettsége.

A kisiparosok és a magánkereskedők adóköteles jövedelmét, illetve a társadalombiztosítási ellátások megállapításánál figyelembe vehető jövedelmét jelölő eddigi kategóriák nem változtak meg, az egyes járulékosztályokban fizetendő járulék havi összege azonban megváltozott.

Az új szabályozás szerint a kisiparos, a magánkereskedő — a kiegészítő tevékenységet folytatók kivételével — a kisipari, magánkereskedői tevékenység folytán a tárgyévet közvetlenül megelőző naptári évben kivetett általános jövedelemadó alapját képező adóköteles jövedelem figyelembevételével I—XV. osztályba tartoznak, és társadalombiztosítási járulékot kötelesek fizetni. A társadalombiztosítási ellátásnál figyelembe vehető havi jövedelem és a társadalombiztosítási járulék havi összegét az osztályba tartozás alapján kell megállapítani. Az egyes osztályokban figyelembe vehető havi jövedelem és a fizetendő járulék összege a következő:

I. Ha az adóköteles jövedelem 18 000,— Ft-nál nem több, a figyelembe vehető jövedelem összege 1 200,— Ft, a fizetendő járulék havi összege 280,— Ft.

II. 18 001—24 000,—Ft-ig; jövedelem összege 1 600,— Ft, a járulék összege 400,— Ft.

III. 24 001—30 000,— Ft-ig; jövedelem összege 2 000,— Ft, a járulék havi összege 510,— Ft.

IV. 30 001—36 000,— Ft-ig; jövedelem összege 2 500,— Ft, a járulék havi összege 750,— Ft.

V. 36 001—42 000,—Ft-ig; jövedelem összege 3 000,— Ft, a járulék havi összege 950,— Ft.

VI. 42 001—50 000,— Ft-ig; jövedelem összege 3 500,— Ft, a járulék havi összege 1 150,— Ft.

VII. 50 001—58 000,— Ft-ig; jövedelem összege 4 000,— Ft, a járulék havi összege 1 320,— Ft.

VIII. 58 001—66 000,— Ft-ig; jövedelem összege 4 500,— Ft, a járulék havi összege 1 540,— Ft.

IX. 66 001—74 000,— Ft-ig; jövedelem összege 5 000,— Ft, a járulék havi összege 1 700,— Ft.

X. 74 001—82 000,— Ft-ig; jövedelem összege 5 500,— Ft, a járulék havi összege 1 920,— Ft.

XI. 82 001—92 000,— Ft-ig; jövedelem összege 6 000,— Ft, a járulék havi összege 2 100,— Ft.

XII. 92 001—102 000,— Ft-ig; jövedelem összege 6 500,— Ft, a járulék havi összege 2 350,— Ft.

XIII. 102 001—112 000,— Ft-ig; jövedelem összege 7 000,— Ft, a járulék havi összege 2 520,— Ft.

XIV. 112 001—122 000,— Ft-ig; jövedelem összege 7 500,— Ft, a járulék havi összege 2 750,— Ft.

XV. 122 000 Ft-nál több: jövedelem összege 8 000,— Ft, a járulék havi összege 2 960,— Ft.

Abban az esetben, ha a kisiparos, ill. a magánkereskedő gazdasági munkaközösségnek vagy ipari szakcsoportnak is tagja, az osztályba tartozás megállapításánál a több tevékenységből származó adóköteles jövedelmét együttesen kell figyelembe venni.

A nem önállóan, hanem kizárólag gazdasági munkaközösség vagy ipari szakcsoport tagjaként tevékenykedő kisiparos, magánkereskedő társadalombiztosítására a kisiparosokra, illetve a magánkereskedőkre vonatkozó fenti rendelkezések (I—XV. osztályba tartozás) az irányadóak.

V. A NYUGDÍJ ÖSSZEGÉNEK ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ ÁTLAGKERESÉST EGYES KÉRDÉSEIRŐL

A nyugdíj összegének alapjául szolgáló átlagkereset kiszámítására vonatkozó általános szabályok nem változtak meg. Módosítás e téren csupán olyan vonatkozásban történt, hogy 1983. jan. 1-től az egyes meghatározott összegű átlagkeresetek összege a korábbihoz képest emelkedett. Ezek közül a következők a legjelentősebbek.

a) Ha az igénylőnek a főfoglalkozás keretében betöltött munkakörére a munkajogi szabályok kötelező munkaidőt nem határoznak meg, és az ebből származó keresete havi 3 000,— Ft-nál kevesebb, a mellékfoglalkozásból származó kereset legfeljebb olyan összegben vehető figyelembe, amely összeg a főfoglalkozásból származó keresetet havi 3 000,— Ft-ra egészíti ki. (Ennek tipikus esete a bedolgozók, házfelügyelők stb. nyugdíjösszegének a megállapítása.)

b) Keresetként havi 3 000,— Ft-ot kell figyelembe venni a magánszemély gazdaságában gazdasági dolgozóként és háztartási alkalmazottként eltöltött időre, valamint arra az időre, amelyre a mezőgazdasági szövetkezeti tag társadalombiztosítási járulékot fizet.

c) A rokkantsági nyugdíj alapját képező átlagkereset megállapításánál a szakmunkástanulóként eltöltött időre havi 3 000,— Ft-ot kell számításba venni.

d) Az ügyvéd nyugdíjának a megállapításánál az ügyvédként elért, figyelembe vehető havi átlagkereset 12 000,— Ft-nál több nem lehet. (A felső összeghatár eddig havi 8 000,— Ft volt.)

VI. AZ ÜGYVÉDEK TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSÁRÓL

Az új jogszabály jelentős mértékben korszerűsíti a mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok, a munkaviszonyban nem álló előadóművészek, valamint az ügyvédek társadalombiztosítását. E széleskörű szabályozásból helyüttl csak az ügyvédekre vonatkozó főbb rendelkezéseket ismer-tetjük.

Eszerint az ügyvéd az ügyvédi működése alapján befolyt munkadíj (ideértve a tisztségviselőknél járó tiszteletdíjat is) 18⁰/₀-ának megfelelő társadalombiztosítási járulékot köteles fizetni.

Az ügyvéd a biztosítási jogviszony alapján terhességi-gyermekágyi segélyre, anyasági segélyre, temetési segélyre, táppénzre, családi pótlékra, nyugellátásra és baleseti ellátásra jogosult. Ezek közül újszerű a táppénzre jogosultság, amely 7 napot meghaladó, megszakítatlan keresőképtelenség esetén állapítható meg.

A táppénz, terhességi-gyermekágyi segély, nyugellátás és baleseti ellátás összegének alapjául szolgáló átlagkeresetként a befolyt munkadíjnak a fenntartási költségekkel, az alapokhoz való hozzájárulás, a jövedelemadó és közszolgáltatási hozzájárulás összegével csökkentett részét kell figyelembe venni. Az ügyvéd táppénzét legfeljebb napi 48,— Ft, nyugellátását pedig legfeljebb havi 12 000,— Ft átlagkereset alapulvételével lehet megállapítani.

VII. A NYUGDÍJASOK FOGLALKOZTATÁSÁNAK ÚJ SZABÁLYAI

A saját jogú nyugellátások folyósításának, illetve a nyugdíjasok foglalkoztatásának szabályait legutóbb 1980. jan. 1-től az 52/1979. MT. sz. rendelettel hatályba léptetett módosítás tartalmazta, amelyről annak idején lapunkban tájékoztatást adtunk t. olvasóink részére. Azóta a nyugdíjak és a munkabérek összege emelkedett, s emiatt az említett korábbi szabályozás a nyugellátások folyósításának, ill. a nyugdíjasok foglalkoztatásának reális feltételeit a jövőre nézve már nem tudta biztosítani. Ez a körülmény tette szükségessé az újabb szabályozást, amely korszerűbb, de ugyanakkor egyszerűbb is a korábinál.

A nyugdíjfolyósítás általános szabályaiként a 17/1975. MT. sz. rendelet 202. §-ának a 66/1982. MT. sz. rendelet 27. §-ával módosított új szövege 1983. jan. 1-től a következők szerint rendelkezik.

1. A munkaviszony, szövetkezeti tagsági és bedolgozói jogviszony alapján munkát végző nyugdíjasok foglalkoztatása.

A munkaviszonyban, szövetkezeti tagsági viszonyban, vagy bedolgozóként foglalkoztatott öregségi, rokkantsági és baleseti rokkantsági nyugdíjas nyugdíját minden naptári év első napjától mindaddig folyósítani kell, amíg a foglalkoztatás ideje a naptári év folyamán az 1260 órát (a továbbiakban: foglalkoztatási keret) vagy az ezen belül elért keresete a 60 000,— Ft-ot (a továbbiakban: keretösszeg) nem haladja meg. Ha a nyugdíjast bedolgozóként, illetve olyan munkakörben foglalkoztatják, amelyben a munkaidő nem mérhető, vagy amelyre a munkajogi szabályok a kötelező munkaidőt nem határozzák meg, az elért kereset minden 30,— Ft-ját egy órai foglalkoztatásként kell számításba venni.

A munkaviszonyon, szövetkezeti tagsági és bedolgozói jogviszonyon kívül megbízás alapján vagy bármilyen egyéb címen munkát végzőnek az öregségi, rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíját minden naptári év első napjától mindaddig folyósítani kell, amíg az e tevékenységéből származó díjazása, tiszteletdíja stb. a naptári év folyamán a keretösszeget nem haladja meg.

Ha a nyugdíjast ugyanazon naptári évben belül munkaviszonyban, szövetkezeti tagsági viszonyban vagy bedolgozóként foglalkoztatják, és megbízásért, valamint bármilyen egyéb tevékenységért díjazást, tiszteletdíjat stb. is kap, a nyugdíjat a naptári év első napjától addig kell folyósítani, amíg a foglalkoztatásának ideje a foglalkoztatási keretet, vagy az ezen belül elért keresete és a kapott díjazása, tiszteletdíja stb. a keretösszeget nem haladja meg. A foglalkoztatási keret számításánál a díjazás, tiszteletdíj, stb. minden 50,— Ft-ját egy órai foglalkoztatásként kell számításba venni.

A foglalkoztatási keret annyiszor 105 órával, a keretösszeg pedig annyiszor 5 000,— Ft-tal csökken, ahány teljes naptári hónapra a keretösszeg kimerítése előtt szüneteltetni kellett, illetve ahány teljes naptári hónap a nyugdíjazás naptári évében a nyugdíj megállapításáig eltel.

A nyugdíjfolyósítás fenti általános szabályai-

nak alkalmazása lényegében a következők szerint történik.

a) Az öregségi nyugdíjat szüneteltetni kell arra a naptári hónapra, amelyben a nyugdíjas foglalkoztatásának ideje a reá irányadó foglalkoztatási keretet meghaladja.

b) Az öregségi nyugdíjat szüneteltetni kell arra a naptári hónapra, amelyben a foglalkoztatási keretet még nem merítette ki ugyan, de keresete, díjazása, tiszteletdíja stb. a reá irányadó keretösszeget meghaladja.

c) Az öregségi nyugdíjat szüneteltetni kell az a)–b) pontokban említett naptári hónapot követő minden olyan naptári hónapra is, amelyben a nyugdíjast bármilyen rövid időre foglalkoztatják, illetve bármilyen összegű keresete van.

d) A rokkantsági nyugdíj egyharmadát, a baleseti rokkantsági nyugdíj felét kell folyósítani arra a naptári hónapra, amelyben a nyugdíjas foglalkoztatásának ideje a reá irányadó foglalkoztatási keretet meghaladja. Az ezt követő hónapokban a rokkantsági nyugdíj egyharmadát, illetve a baleseti rokkantsági nyugdíj felét addig lehet folyósítani, amíg a nyugdíjas keresete a reá irányadó keretösszeget nem haladja meg. A keretösszeg túllépésének naptári hónapjára a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjat szüneteltetni kell, továbbá ezt követően minden olyan naptári hónapra is, amelyben a nyugdíjasnak bármilyen összegű keresete van.

e) A szüneteltetés tartama alatt a baleseti rokkantsági nyugdíj helyett a 4 fokozatú baleseti járadékot kell folyósítani.

2. A foglalkoztatási keret, illetve a keretösszeg felemelésének engedélyezése.

A foglalkoztatási keret felemelésének engedélyezése korábban a SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatóság, valamint az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal hatáskörébe tartozott.

Az új szabályozás szerint a munkáltató székhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) tanács vb. munkaügyi feladatot ellátó szakigazgatási szerve a foglalkozási keretet — a munkáltató javaslata alapján — különösen indokolt esetben

a nyugdíjasra vagy azok egy-egy csoportjára nézve felelhet.

Az évi 60 000,— Ft keretösszeget — a fent leírt feltételekkel — a nyugdíjast foglalkoztató

a) vállalat, intézet, intézmény felett felügyeleti jogkört gyakorló miniszter; a Minisztertanács közvetlen felügyelete alá tartozó országos hatáskörű szerv vezetője,

b) szövetkezet esetében az országos érdekképviseleti szerv vezetője, elnöke, főtisztára,

c) társadalmi szervezet, érdekképviseleti szerv esetében az országos vezetőség,

d) tanácsi felügyelet és irányítás alatt működő szervezet és az a)–c) pontokban nem említett egyéb munkáltatók esetében a megyei (fővárosi) tanács elnöke emelheti fel.

3. A keresőfoglalkozást folytató nyugdíjasok foglalkoztatása.

Az új jogszabály úgy rendelkezik, hogy keresőfoglalkozás folytatása esetén

a) az öregségi és a rokkantsági nyugdíj, valamint a növelt összegű öregségi és munkaképtelenségi járadék folyósítását szüneteltetni kell,

b) a baleseti rokkantsági nyugdíj helyett 4. fokozatú baleseti járadékot kell folyósítani.

A nyugdíj folyósítása szempontjából a nyugdíjas akkor minősül keresőfoglalkozást folytatónak, ha

a) iparjogosítvány vagy magánkereskedői igazolvány alapján, gazdasági munkaközösség, ipari szakcsoport tagjaként folytatott tevékenységéből a megelőző évben nyugdíjasként elért adóköteles jövedelme — a munkaviszonyban, szövetkezeti tagként, bedolgozóként elért keresettel, valamint megbízásért, illetve bármilyen egyéb munkavégzésért kapott díjazással, tiszteletdíjjal stb. együtt — a 60 000,— Ft-ot meghaladja,

b) a hatósági nyilvántartásba vételi kötelezettség alá eső hasznot hajtó jogosítvánnyal rendelkezik,

c) orvosi magánygyakorlat mellett munkaviszonyban, szövetkezeti tagként, bedolgozóként vagy megbízásos jogviszonyban is foglalkoztatják, illetve gazdasági munkaközösség, ipari szakcsoport tagja,

d) mérnöki magánygyakorlatot folytat,

e) munkaközösség (ügyvédi stb.) illetve polgári jogi társaság tagja.

A nyugdíjat (járadékot) a naptári év minden olyan hónapjában szüneteltetni kell, amelyben a nyugdíjas keresőfoglalkozást folytatónak minősül. Az iparjogosítvánnyal vagy magánkereskedői igazolvánnyal rendelkező nyugdíjas esetében — ide nem értve a gyűjtőkereskedésre jogosító igazolványt — a nyugdíjat (járadékot) a naptári évet követő július 1-től az ezt követő év június végéig kell szüneteltetni; illetve erre az időtartamra kell a baleseti rokkantsági nyugdíj helyett a 4. fokozatú baleseti járadékot folyósítani.

A kizárólag iparjogosítvány, ill. magánkereskedői igazolvány alapján folytatott tevékenység esetén az évi 60 000,— Ft összeghatárt az érdekképviseleti szerv javaslatára a SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatóság felelheti, ha a lakosság ellátásának érdekei különösen indokolják.

4. A vakokat érintő nyugdíjfolyósítási szabályokról.

A vak nyugdíjasok nyugdíjának folyósítására ez év első napjáig a 17/1975. MT. sz. rendelet 204. §-ának a rendelkezése volt irányadó, mely szerint a munkaviszonyban, a szövetkezeti tagsági viszonyban, vagy a bedolgozóként történő foglalkoztatás idejére és az ez alatt elért keresetre tekintet nélkül kell folyósítani az öregségi, a rokkantsági, a baleseti rokkantsági nyugdíjat, az öregségi, a munkaképtelenségi, valamint a növelt összegű öregségi és munkaképtelenségi járadékot annak, aki vak.

A széleskörű módosítások, illetve számos új szakasz közbeiktatása miatt az említett jogszabály szerkezetében változás állott be, ezért 1983. jan. 1-től a vak nyugdíjasok nyugellátásának folyósítását már a 17/1975. MT. sz. rendelet 205/a. §-a szabályozza a következők szerint.

„A munkaviszonyban, a szövetkezeti tagsági viszonyban vagy a bedolgozóként történő foglalkoztatás idejére, valamint az ezen időtartam alatt elért keresetre vagy megbízásért, illetve bármilyen egyéb munkavégzésért kapott díjazásra, tiszteletdíjra stb. tekintet nélkül kell folyósítani az öregségi, a rokkantsági, a baleseti

GERDELICS FERENC

Olvasóink leveleiből

Nagy örömünkre szolgál, hogy lapunk közlekedési rovatához egyre több levél érkezik. A közlekedésbiztonság egyébként is fokozódó jelentőséggel bír. A levél írója saját tapasztalatai alapján kíván tanácsot adni sorstársainknak az önálló közlekedés megtanulásához és ez annál is inkább nagyszerű, mert a rovat hasábjain adott tanácsainkkal észlelései és elgondolásai teljesen megegyeznek. Kérjük olvasóinkat, hogy minél többen írják le közlekedéssel kapcsolatos gondjait és tapasztalataikat, hogy a problémák megoldása érdekében intézkedéseket kezdeményezhessünk, valamint hogy egymásnak minél több segítséget nyújthassunk.

A levél:

Kelt: 1983. május 23-án.

Tisztelt Cím!

Palásti Tibor vagyok. A Szolnoki Centrum Áruházban dolgozom, mint bemozdó. Fokozatosan vesztettem el látásomat, 1977 óta járok fehér bottal. Sokat köszönhetek annak, hogy kísérletező kedvvel fordultam a környezetem felé. Következésképpen fejlesztettem a látásomat pótló többi érzékszervemet. Úgy érzem, sikerült részeredményeket

elérnem. Ez biztatott arra, hogy az Ön felhívására jelentkezem.

A fülünkre hallgassunk

Szolnok is, mint sok más város, óriás léptekkel halad a fejlődés, a motorizáció útján. Az egyre több gépjármű révén, mind nagyobb a balesetveszély, a füst és a zaj. Nehéz feladat hárul ránk, hiszen a sok zörejből számunkra hasznos információkat kell kiszűrni. Erre a feladatra csak a fülünk alkalmas. A biztonságos közlekedéshez, az alapos helyismeret és a megfelelő sebesség mellett a hallás adhat biztonságérzetet.

Naponta kétszer utazom autóbusszal. Utam során jelzőlámpás kereszteződésen is áthaladok. Többnyire egyedül, mert nem szeretném elveszíteni az önállóságot a mozgásban. Van egy zaj, amely minden utamon elkísér — a fehér bot kopogása. A koppanások visszaverődésének erősségéből állapítom meg, van-e valami nagyobb tárgy (személgűjtő, autó stb.) a járdán. Arról is tájékoztat, milyen messze vagyok a faltól, kerítéstől, illetve, hogy sarokhoz értem. Ha a járda úttest mellett halad, kapunk még egy segítséget. A járművek zúgása az egyenesen haladáshoz ad tám-

pontot. Átkelés előtt meggyőződhetünk a motorzaj alapján arról, hogy közeledik-e felénk jármű. Számomra a jelzőlámpás kereszteződésekben való átkelés okozza a legkevesebb gondot. A járművek haladási irányának szabályos váltakozása azt mutatja, a lámpa működik. Amikor a hozzám legközelebb levő és a velem párhuzamosan közlekedő járműsor elindul, bátran mehetek, szabad az út. Ha ekkor határozottan és a fehér botot előre tartva haladok át, az esetleg jobbra kanyarodók szemében egyértelmű lesz a szándékom. Az autóbusszmegállóban elől, lehetőleg a táblához közel állok meg. Így a vezető úgy tud beállni, hogy az ajtó előtttem van. Ha ez nem sikerül, akkor van szükség a térhallásra. Az ajtók sziszegő hangjából megtudhatjuk, hogy előttünk, netán jobbra vagy balra van az ajtó. A megnövekedett balesetveszélyt, biztonságos, határozott, egyértelmű mozgással tudjuk csökkenteni. Fontos a KRESZ néhány alapszabályának ismerete is!

— A térhallást — következetes gyakorlással tudjuk elsajátítani. Én ehhez látó barátaim segítségét kértem. A gyakorlatokat először zárt helyen, majd a szabadban is kipróbáltuk. A tréning egyik része abból állt, hogy egy kis labdát próbálok pontosan a társamhoz odaadni. A második rész, figyelem-megosztó gyakorlat, hiszen a sok információ közül ki kell tudnunk

rokkantsági nyugdíjat, a növelt összegű öregségi és munkaképtelenségi járadékot annak, aki vak.”

Ez a módosítás a 66/1982. MT. sz. rendelet 31. §-ának ide vonatkozó rendelkezése útján került bevezetésre.

Mindezekhez kapcsolódik a 17/1975. MT. sz. rendelet 206. §. 3. bekezdésének az az új rendelkezése is, miszerint a nyugdíj folyósítása szempontjából nem tekinthető keresőfoglalkozást folytatónak a nyugdíjas (járadékos), ha vak.

Ez a módosítás a 66/1982. MT. sz. rendelet

32. §-ában foglaltak alapján történt.

Örömmel és köszönettel állapíthatjuk meg, hogy az új jogszabály vakokat érintő rendelkezése kedvezőbb a korábbinál, mert a nyugdíj korlátozása alóli mentesítést — a munkaviszony, szövetkezeti tagsági viszony vagy bedolgozói jogviszony keretében munkát végző nyugdíjasokon kívül — kiterjeszti azokra a vak nyugdíjasokra is, akik tevékenységüket megbízás, vagy egyéb jogviszony alapján folytatják, továbbá azokra a vak nyugdíjasokra is, akik keresőfoglalkozást folytatnak.

dr. Kovács Miklós

választani a szükségeset. Ehhez a gyakorlathoz, két rádiót vagy rádiót és televíziót használok. A két készülékből egyidőben hallottakból megpróbálok minél többet megjegyezni.

Többek között így próbálok a

mozgásomat határozottá és ezáltal biztonságossá tenni.

Olvasói tisztelettel: Palásti Tibor Szolnok, dr. Csanády Gy. krt. 12. 2/2.

Köszönjük Palásti sorstárs levelet.

A VAKVEZETŐ KUTYÁVAL KÖZLEKEDŐK SZAKCSOPORTJÁNAK HÍRADÓJA

Tudósítás a VKKSZ klubnapjáról

A menetet egy német-juhász vakvezető kutya nyitotta meg. Biztos lépésekkel vezette vak gazdáját a Vakvezető Kutya képző Iskola akadályokkal bőven teletűzdelt tanpályáján. Mellettük az iskola egyik oktatója ismertette az akadályok fajtáit, nehézségeit.

A klubnapra megjelentek kettős sorban követték őket, ugyanolyan felállásban, mint a vakvezető kutya és gazdája: jobb oldalon a vak, bal oldalon látó segítője. Így lépésről lépésre érzik és felmérik az egymás után következő akadályok nehézségeit, és értékelni tudják az elől haladó vakvezető kutya vezetői képességét, teljesítményét.

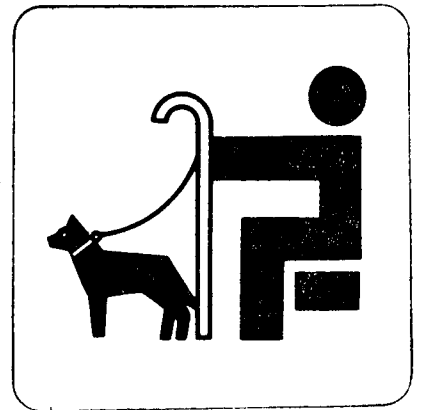
A résztvevők három ilyen csoportban haladtak végig a tanpályán. Kitömött bábuk kerülgetésével indult a pálya, épp olyan akadályokat imitálva, mint amikor a Rákóczi út forgatagában a semmire sem odafigyelő járókelőket kell kerülgetni. Az útelzáró forgó csillagon az áthaladás még néha látó embernek is nehézséget okoz. Itt is többen beleakadtak a látók közül, de a kutyák óvatosan, hiba nélkül vezették át gazdáikat. A járdát hol leszórt téglák, ásott gödrök, vizesárkok palló áthidalással, az útba mélyen benyúló faágak, vagy a kutya részére egyik legnehezebb akadály, a mell fölött benyúló magasakadályok tarkították. Sorompó, zebra és lámpás átkelők, építkezési aladúcolás, lépcsős felüljáró, majd egy villamosra történő felszállás megoldása volt a feladat. Az itt elmondottak a tan-

pálya akadályainak kis részét képviselik, az ezek nehézségeit „saját bőrükön” érző jelenlévők valójában értékelni tudták a vakvezető kutya vezetői képességét.

A VKKSZ május hó utolsó szombatján rendezte meg az iskolában klubnapját, mint azt a Vakok Világa előző számában jeleztük; ezen kívül tagjainknak meghívót is küldtünk. A vezetőség az esemény előtti héten a legnagyobb izgalommal és kíváncsisággal figyelte a meteorológiai jelentést és örömmel vette tudomásul, hogy e napra esős, hűvös időt jeleztek, mert akkor jó idő lesz. Be is vált e fordított jóslat, ragyogó napra virradtunk. A vezetőség tagjai egy airedale terrier és egy német juhász kutya társaságában fogadták az érkezőket a kapuban, akiket a gyorsvasút és az autóbussz megállójától csepeli KISZ-esek irányítottak az iskola felé. Rendezvényünk egyik célja az volt, hogy megmutassuk az iskola eredményeit azoknak, akik az elmúlt időben önzetlen támogatásukkal segítették az intézmény fejlődését. A megjelentek között találhattuk a szegedi Gabonakutató Tröszt brigádjainak, a Honvédség műszaki alakulatainak képviselőit, jelen volt a VV szerkesztője, a „Vakon követnek” c. film rendezője és operátora, az iskola régi vezetője, a Közlekedésrendszet képviselője, az új kölyökkutya nevelők, akik közül az egyik család a leendő vakvezető kutyakölyköt is magával hozta, hádd szokjon a társasághoz, nehogy ingerszegény kör-

nyezetben nevelkedjék. Néhány név volt, ez a teljesség igénye nélkül, akiknek segítségét mind a múltban, mind a jövőben sem nélkülözhetjük. Nem hagyhatjuk említés nélkül azokat a sorstársakat sem, akik közül sokan vidékről jöttek fel erre az alkalomra. Az iskola kertjében a sátorbűfé mellett elhelyezett asztalok körül telepedtek le vendégeink és miután enyhítették éhségüket és szomjúságukat a látottak és tapasztaltak alapján kérdés-felelet formájában gyarapíthatták ismereteiket. A feltett kérdésekre az iskola vezetője és a több éve vakvezető kutyával járó tagok válaszoltak. A kérdések sokirányúak voltak: leginkább a kutya tartásáról, etetéséről, neveléséről, vezetési technikájáról és oktatásáról szóltak. Ezek után a megjelentek vidám beszélgetéssel, eszmecserevel, a vendégek és szakcsoport tagok kölcsönös ismerkedésével telt el az idő a kora délutáni órákig.

Szerencsére a verőfényes napsütés kitartott mindvégig. Vendégeink és szakcsoport tagjaink azzal a tapasztalattal térhettek haza, hogy eddigi működésük nem volt hiábavaló.

FELHÍVÁS!

Értesítjük az érdekelteket, hogy a Szakcsoport levélcíme megváltozott. Új címünk: Budapest (Csepel) Pf. 142. 1211. Az iskola címe: Vakvezető Kutya képző Iskola, Budapest, Dunadűlő sor 1212.

LAK ISTVÁN

Látogatás a Magyar Nemzeti Galéria rendkívüli kiállításán

1983. május 28-án néztük meg a budai várban rendezett „Mátyás király és a magyarországi reneszánsz 1458—1541” című kiállítást. E nemzetközileg is igen jelentős kiállítást az érdeklődők három hónapra át, február 24 és június 26 között tekinthették meg azon a helyen, ahol egykor Mátyás király palotája állt. A Magyar Nemzeti Galéria ez évi kiállítását megelőzte 1982-ben az ausztriai Schallaburg várában rendezett Mátyás-kori magyar reneszánsz emlékeinek nemzetközi nyilvánosság előtti bemutatása. A magyarországi kiállítás a schallaburgi bemutatónak itthoni megisméltése — csekély változásokkal. A hazai múzeumok, könyvtárak, levéltárak mellett a világ számos országának — köztük a tavalyi rendező ausztriának — gyűjteményei tették lehetővé e nagyszabású kiállítást a budai várban.

Turista szakosztályunk szervezésében közel 70 személy vett részt a látogatáson: vakok, gyengénlátók és kísérők. A kiállítás hatalmas mennyiségű, rendkívül értékű anyagát dr. Sziky Lászlóné idegenvezető és dr. Mikó Árpád művészettörténész mutatta be. A bemutatást itt szó szerint kell érteni, hiszen a tapintható szobrokat, domborműveket, köveket, bútorokat és egyéb tárgyakat kézzel, tapintás útján is érzékelhettük. Így a nemlátók előtt is kibontakozott a tapintott tárgy alakja, formája, díszítése. Dr. Sziky Lászlóné üdvözölte a résztvevőket, majd méltatta a kiállítás jelentőségét. Mielőtt még a tárlaton látottakat, hallottakat részletezném, a kiállítás címéhez kapcsolódóan néhány gondolattal emlékeztetnem kell tenni Mátyás király személyéről és a magyarországi reneszánsz művészetről. Hunyadi Má-

tyás 1443-ban Kolozsvárott született. Apja Hunyadi János (1407—1456) a törökellenes harcok kimagasló vezetője, Magyarország kormányzója. Ő az 1456-os nándorfehérvári (ma Belgrád) diadal hőse. A legnagyobb győzelme után kitérő járvány sajnos elragadta Hunyadiat az élők sorából. Hunyadi János halála után idősebbik fiát, Lászlót kivégezték, Mátyást pedig fogságba vetették. Később Hunyadi Mátyás 1458—1490 között Magyarország királya volt. Uralkodása idején erős központi hatalmat épített ki, hazánk gazdaságilag megerősödött. A gazdasági fejlődés, a belső biztonság lehetővé tette, hogy Mátyás király nagyarányú építkezéseket végeztessen Budán és Visegrádon. Az uralkodó budai palotája európai hírvű volt. Királyunk pártfogalta a művészeteket, sokat áldozott azok támogatására. Családi kapcsolatai révén nagy hatással volt rá az itáliai reneszánsz művészet. A reneszánsz francia eredetű szó, újjászületést, az ókori görög és római kultúra megújulását jelenti. A reneszánsz Itáliában fejlődött ki és onnan terjedt el Nyugat- és Közép-Európa több országába. E stílusirányzat a XV—XVI. század művészetének volt meghatározója. Hazánk és az itáliai fejedelemségek jó kapcsolata következtében a reneszánsz hatása igen jelentős volt a kor Magyarországnak művészetére. Már Hunyadi János is gyakran járt Itáliában. A Hunyadi család székhelyén, Vajdahunyad várában pedig olasz építészek és művészek dolgoztak. Hunyadi Mátyás nevelője Vitéz János, a nagy műveltségű humanista, váradi püspök volt. A püspök nagyváradi udvarához tartozott Janus Pannonius (1434—1472), családi nevén Csezmi-

cel János, a későbbi pécsi püspök, a humanista, latin nyelvű költő, aki irodalmunk első európai jelentőségű alakja volt.

Mátyás király második felesége (első felesége, a cseh származású Podjebrad Katalin fiatalon meghalt) az itáliai Beatrix volt. A ki-

rálynéval együtt nagyon sok személy települt át Budára, ahol ezután szinte olasz udvartartás alakult ki. Mátyás olasz tudósokat, művészeket hívott országába. A XV. században sok diák tanult hazánkban az olasz egyetemeken. Mindezekből láthatjuk, hogy bőven volt közvetítője a reneszánsz művészetnek hazánk felé. A reneszánsz stílus a hazai művészetre még a XVI. században is jelentős hatással volt. Buda és Visegrád után létrejöttek a vidéki reneszánsz központok is.

A tárlatvezetők részletesen ismer-

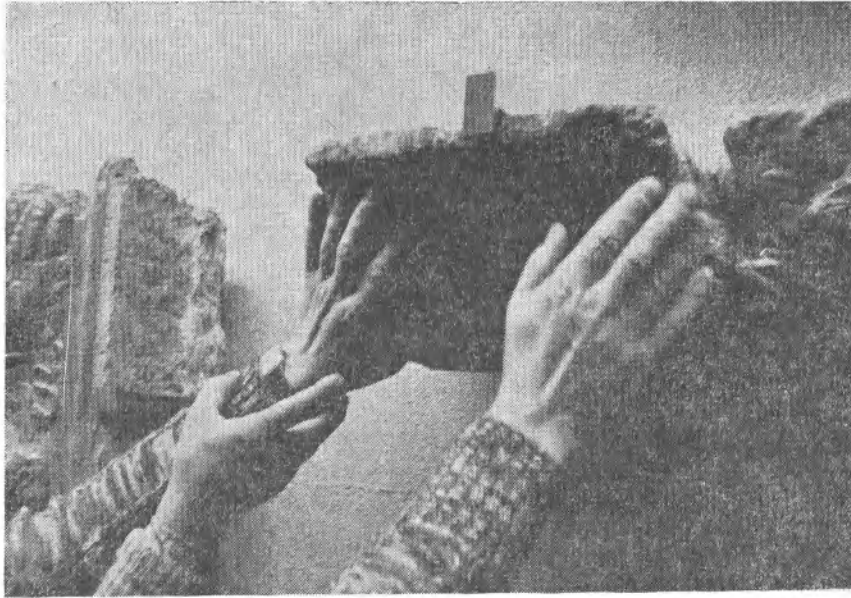

tették a kiállítás anyagát. Az érzelhető közelségben levő tárgyaknál hosszabban elidőztünk. A galéria épületének kupolatermében, a falakon a Hunyadiakról készült

Ezen a részen helyezték el a Hunyadi Jánost bemutató dokumentumokat: arcképét, leveleit és egy táblázatot óriási birtokairól. Térkép mutatta be Mátyás király bi-

portrét helyeztek el Corvin Jánosról is (1473—1504), aki Mátyás király házasságon kívül született fia volt. A dokumentumok közt egy oklevél, amely aról szólt, hogy Mátyás atyai szeretettel átadja fiának a régi családi várat, Vajdahunyadot. Egy másik vitrinben Beatrix királyné mellszobra, oklevele, érmek és könyvei voltak kiállítva. Az egykori budai palota feltárt építőanyagából több vörösmarvány faragvány, oszlopfőtöredékek, falmaradványok, párkánydarabok, stb. voltak kiállítva. Mátyás palotájának építéséhez hazai vörösmarványt és itáliai fehérmarványt, valamint Buda környéki márgát használtak, amely könnyen faragható tömör mészkő. Majolikákat, kút és homokóra motívumokkal, valamint királyi címerekkel ellátott díszedényeket is láthattunk. A kiállítás megörököltette a budai ősnymda emlékét is. Ezt az első hazai nyomdát Hess András alapította 1473-ban. Az ősnymda első kiadványai közül egy tankönyvet és a Magyarok Története című munkát ismerjük.

A kiállításon látható volt a bécsi és a krakkói egyetem magyar anyakönyve, hiszen a XV. század

(A fotókat Rózsahegyi Tibor készítette)

portrékat láttuk. A terem közepén levő bronzszobor a kolozsvári Szent Mihály templom előtt álló Mátyás király lovasszobrának (Fadrusz János alkotása) a másolata, amelyen jól kitapinthatjuk a formák vonalait. Ezután a magyarországi reneszánsz művészet első szakaszát bemutató részben szobrokat, festményeket, kódexeket szemlélhettük meg. Több dokumentumot találtunk Vitéz Jánosról, a váradi püspökről, akinek nagy könyvtára volt. E könyvtár olyan jelentős hatást gyakorolt Mátyás királyra, hogy ennek példájára hozta létre híres könyvtárát, a Bibliotheca Corvinát. A sok könyv között igen érdekes volt Vitéz János leveleskönyve, amely a humanizmus első levélgyűjteménye. Vitéz püspök számos fiatalot küldött itáliai egyetemekre tanulni, köztük Váradi Pétert és Janus Pannoniust. Itt voltak kiállítva Janus Pannonius könyvei is, akinek versei mindmáig maradandóak, közülük is a legismertebbek: Búcsú Váradtól és a Pannónia dicsérete című költemény.

rodalmának kiterjedését trónralépésétől egészen haláláig. Fotókon látható volt Mátyás király szülőháza, az általa alapított Farkas utcai református templom, és az emléké-

re készített lovasszobor, valamennyi alkotás Kolozsvárott van. Nagy királyunkról több éremportré készült, amelyek vitrinben voltak elhelyezve. Számos dokumentumot és

második felében már sok magyar fiatal tanult ezeken az egyetemeken.

Mátyás király történetíróit Thuróczy János és Antonio Bonfini

műveinek különböző kiadásai mutatták be. A kiállításon jelentős helyet kapott Mátyás híres könyvtárának, a Bibliotheca Corvinának a bemutatása. A király eleinte Itáliában készen vásárolta, majd Firenzében a miniátormesterektől rendelte, később már saját budai miniátorműhelyében készítette a könyveket. A Corvina könyvek belső díszítése egyenrangú volt a díszes külső kötéssel. Mátyás király budai palotájának híres könyvtára tudományos és művészi értékeivel egyaránt kivívta a kortársak elismerését. A történelem viharai a könyvtár könyveit szétszórta a világba, róluk írásos feljegyzés nem maradt. Így nem tudjuk, hogy hány kötetből állt a Bibliotheca Corvina. Ma 170 Corvina könyvet tartanak számon világszerte, közülük különböző hazai könyvtárakban 46 kötet van.

A Corvinákat latin nyelven írták. A kiállításon a könyvek között címereslevelek, köztük a késmárki címereslevél is látható volt. Az ötvös tárgyakról: érmékről, edényekről, a királyi címerekről főként fotókról kapott képet a látogató. Az ötvösművészet remekékként állították ki Mátyás király hatalmas üveg poharát.

Ezután a galéria félelemeti részére mentünk. Ott a visegrádi palota udvarából való díszkút eredeti darabjai mellett kiállították a kút kicsinyített mását, amelyen jól kitapinthatuk az eredeti remekmű alakját, formáját és díszítését. A következő részben szobrászati alkotások voltak kiállítva. Két nagy szobrász is dolgozott Mátyás király idejében Budán: Giovanni Dalmata és a Márványmadonnák mestere, akinek nevét nem ismerjük.

Az emeleti részen sok régi szép alkotás várt bennünket. Ott voltak Mátyás vitézeinek szobrai. Majd a Mátyás király halála utáni reneszánsz építkezést mutatták be. A Jagello-kori építkezések során számos reneszánsz stílusú vidéki vár épült. Fotókon mutatták be a XVI. század elején épült várakat, a Felvidéken és az Erdélyben levőket is.

A kiállításon láthattuk az esztergomi Bakócz-kápolnát, annak maradványait és rajzát. Az első reneszánsz egyházi építkezés a Bakócz-kápolna volt. A kápolna vörösmárványból épült, kupolás teteje bronzból készült, amelyet bearanyoztak. Ez a csodálatos, pompás épület 1823-ig eredeti helyén állt. A mai esztergomi Bazilika építésekor lebontották a kápolnát és máshol építették fel.

A kiállítás következő részén templomi szobrok, képek, és egyéb tárgyak sorakoztak. Az egyik vitrinben egy miseruha volt kitéve, amely Mátyás király trónkárpitjának egyik darabjából készült.

Végezetül remek művű intarziás bútorok, asztal, szekrény és a késmárki imaszék, valamint szárnyasoltárok voltak láthatók. A szépen faragott, berakásos bútorok alakját, díszítését tapintással jól érzékelhettük.

Nagyon örültünk, hogy a Magyar Nemzeti Galéria vezetősége lehetővé tette számunkra az efféle múzeumlátogatást. A tárlatvezetők ismertetője felelevenítette történelmünk egy jelentős időszakát. A tapintható tárgyak nyomán és a hallott magyarázatok segítségével kialakult bennünk egy kép Mátyás királyról és a magyar reneszánsz művészetről. Valóban egy rendkívüli kiállítást nézhettünk meg, hiszen a Mátyás-kori tárgyi hagyatékot most láthattuk először így együtt. Összeállt egy olyan kép, amit csaknem ötszáz év óta nem láthatott senki sem. Egy ilyen kiállítás megszervezése fáradságos munkába kerül és óriási anyagi áldozatokat követel.

Ezúton is köszönetet mondunk a galéria vezetőinek, dolgozóinak, és a tárlatvezetőknek, valamint a szervezőknek, hogy látogatói lehetünk e nagy érdeklődést kiváltó kiállításnak.

Beszélgetés a műsorvezetővel

Szimpatikus, barátságos arcával már mindenki találkozott, aki a televízió SORSTÁRSOK című műsorát figyelemmel kíséri. Megkértük Füzes Jánost, mondja el a HUMANITÁS olvasóinak, mi az előzménye,

Hogyan született a TV sorstársak műsora

— Gyerekkorom jelentős részében orvos szerettem volna lenni. Azután másképpen alakult, bölcsész lettem, történelem-orosz szakos tanár, később pedig újságíró. Már a lapnál is (Dunántúli Napló), de később a Televíziónál különösen mélyrehatóban kezdtem foglalkozni az egészségügyet érintő problémákkal, az egészségügyi felvilágosítással. A Televízió erre különösen jó megvalósítási lehetőségnek bizonyult. Eddig több mint húsz egészségügyi felvilágosító filmet készítettem.

1980 nyarán egy ismerősöm megkérdezte, ismervén érdeklődési terü-

letemet, hogy nem akarok-e tagja lenni a Magyar Rehabilitációs Társaságnak? Igent mondtam, elfogadták jelentkezésemet. Nem sokkal később értesítettek, hogy a társaság Zalaegerszegen tartja vándorgyűlését, melyre meghívnak, s ha netán akad olyan témám, ami ott érdeklődésre tarthat számot, akkor szólaljak fel. Csak első hallásra volt furcsa, hogy mit keres egy újságíró a rehabilitációs szakemberek között. Azonnal megvitattam a kérdést barátommal, Dr. Tekerés Miklóssal, a Pécsi Orvostudományi Egyetem Intenzív Osztályának vezetőjével,

akinek véleményére igen sokat adok, és megszületett az ötlet: készítsünk egy önálló műsort, amely mindazokhoz szól, akik bármilyen módon egészségügyi problémákkal küzdenek. Így és ebből természetesen még nem lett volna műsor, ha stúdióvezetőnk, Békés Sándor is azonnal nem támogatja lelkesen az ügyet. Ő indította el az adminisztráció útján, s ma már túl vagyunk az első jelentkezés egyéves évfordulóján.

— Akkor talán készíthetünk egy kis számvetést.

— Szolgáltató jellegű magazinműsorunk 1981. január 14-én a rokkantak nemzetközi éve alkalmából jelentkezett először, majd azt követően négyhetenkénti rendszerességgel. Eredeti céljának megfelelően ahhoz a több mint egymillió magyar egészségkárosodotthoz kíván szólni, akikhez a mozgás-, látássérültek, infarktuson, szív- és veseműtéten átesettek, valamint az értelmi fogyatékosok hozzátartozói tartoznak. Ugyanakkor mindazon egészségesekhez is, akik valamilyen módon segíteni szándékoznak az arra rászoruló embertársaiknak.

Műsorunk a hazai tömegkommunikációban elsőként feliratozással és jeltolmácsolással közvetíti a verbális információkat a hallássérült nézőknek.

Másodlagos célunk, mely esetenként a legfontosabb is lehet: a meg-előzés.

Nézőink száma mindinkább megközelíti az egymilliót. Egyre nagyobb az érdeklődés határainkon túl, a környező országokban is.

Képi szignálunk, Le Corbusier felemelt kezű embermodulja, olyan műsorra kívánja felhívni a figyelmet, amelyben az egészségkárosodottak megtalálják mindazokat az információkat, szolgáltatásokat, amelyek egyéni életvitelükhöz, társadalmi beilleszkedésükhöz elengedhetetlenek. Különböző felmérések szerint a hazai egészségkárosodottak száma 750 ezer, beleszámítva az értelmi fogyatékosokat is, csaknem egymillió.

Műsorunkban információs blokk, szolgáltatás, nézők levelei kapnak helyet. A nézők levelei, bár utolsóként szerepelnek, azonban tevékenységünknek csaknem 50%-át adják. Levélforgalmunk 1980 februárjában indult. Egyre emelkedő tendenciával eddig mintegy két és félezer ügyet bonyolítottunk le. Levélíróink többsége, sajnos, végső kétségbeesésében fordul szerkesztőségünkhöz. Valamennyi levélre 14 napon belül válaszolunk, illetve az illetékesekhez eljuttatjuk. E tevékenységünkben orvos, jogász, társadalombiztosítási szakember, valamint vöröskeresztes aktíva segít. Kívánatos lenne az Állami Biztosító részéről is egy szakértő külső munkatárs foglalkoztatása.

Megállapíthatjuk, hogy az elmúlt időszakban a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége, a Hallássérültek Országos Szövetsége, a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége, valamint az Értelmi Fogyatékosok Szüleinek Országos Érdekvédelmi Szekciója magáénak tekinti a műsort, felismerve annak „nagy hatalmi” lehetőségeit, mind gyakrabban használja fel céljai elérésére. Ugyanez mondható a különböző orvosi és szociális intézmények részéről is.

INFORMÁCIÓS KÖZPONTOK

Büszkeségünk a jól kiépített és ápoltságú kapcsolatrendszerünk, amely lehetővé teszi, hogy az ország valamennyi pontjáról rövid időn belül megbízható szöveges és képi információkat szerezhessünk. Információs központjaink: Budapest, Dombóvár, Keszthely, Nagykovács, Szeged, Szolnok, Tata, Zalaegerszeg.

1981 júliusától a tízperces adásidő 15 percre bővült, és havonkénti ismétlési lehetőséget kapott. 1982-ben a Rokkantak Nemzetközi évének befejezésével — a nézők kívánóságának megfelelően a műsor nem szűnt meg, hiszen az ENSZ a rokkantak megsegítésére indított akciót 1990-ig meghosszabbította. Majd újabb nézői sürgetésre 1982 áprilisától 4 hetenkénti 20 percben je-

lentkezünk. Tervünk a négyhetenkénti 30 perc elérése.

Kapcsolatot teremtettünk a Dunántúli Naplóval, és közös fórum keretében havonként a lap hasábjain jelentkezik érdekvédelmi rovatunk, a baranyai egészségkárosodottak részére.

A műsorokat továbbá az ügyintézők kapcsán megszerzett adatokat, információkat a Kereskedelmi Szervezési Intézet számítógépeiben tároljuk és dolgozzuk fel. Így rövidesen hazánkban először lehetőség nyílik az egészségkárosodottak medicinális, szociális és egyéb adatainak reprezentatív mintavételére.

Mint korábban említettem, a mű-

ABLAK

A látássérült gyermek és fiatalkorúak szociális integrációja

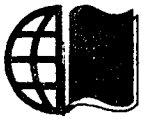
IRTA: JÖRN EMST

(Megjelent: A „Marburger Beiträge” 1982. 4. számában)

Fordította: Nyúl Győző

Ez volt a téma a Látássérülteket Oktató Pedagógusok Szövetségének, a Német Vakok Szövetségének, a Német Vakok Iskolái Szülői Munkaközösségének közös tanácskozásán, amelyre 1982. május 14-én és 15-én a bajor tartományi vakok iskolájában került sor. Ide a látássérültek iskoláinak, a vakok egyesületeinek képviselőit, a gyógypedagógia más területén dolgozó docenseket, s mindenekelőtt a szülőket hívták meg.

A napirend öt jelentős kérdés köré csoportosult.

sor egyik fő feladata a megelőzés. Részből ezért készítettük el a „Hogyan segítsünk vak embertársainknak?” című sorozatunkat és forgatjuk le az elkövetkezendőkben a „Hogyan beszéljünk siket embertársainkkal?” című filmünket. Előképzési szakaszban van két kiadványunk: 1. „Hogyan öltözködjének a mozgássérültek” címmel, a Magyar Divat Intézettel közösen, 2. „Tanácsadás a fogamzástól három hónapos korig a csecsemő otthoni megfigyelésére és gondozására”.

(Megjelent a HUMANITÁS című folyóirat III. évfolyamának 2. számában, 1983. április.)

I. A látássérült gyermekek és fiatalok szociális integrációjának pszichológiai aspektusai.

II. A lakhatás új formái, mint az integráció egyik lehetősége.

III. A sport és a szabadidő mint a szociális integráció fontos tényezője.

IV. A szülői ház szerepe a szociális integrációban.

V. A látássérült gyermekek és fiatalok szociális integrációjának iskolaszervezeti aspektusai.

A következőkben a záróvitáról számolunk be. Ott az egyes csoportok a mindenkori problémákról referáltak, majd azokat meg is vitálták.

I. Pszichológiai aspektusok

A vitát a heidelbergi Weinläder professzor asszony vezette. Az előadók mindenekelőtt a túlzott féltés problémákról emlegették. Ez ahhoz a megállapításhoz vezetett, hogy a túlzott féltés nemcsak a szülői gondoskodást, hanem az intézeti tevékenységet is jellemzi. Azt a súlyos megrázkódást, amit a szülő, gyermekétől való elszakadása felett érez, kevésbé veszik figyelembe, bár az együttmaradás a gyermekek adekvált nevelését nem biztosítaná. Éppen itt kellene a szakmailag kompetens pszichológiai tanácsokat al-

kalmazni, ezt azonban a szülők gyakran megtagadják. Ennek okait mielőbb fel kellene tárni. Az egyik ok lehetne, vélték: a szülők félnek attól, hogy az iskola pszichológusai az iskola javára részrehajlóak. Az intézeti bezártság a szociális támogatás vonatkozásában majdnem lehetetlenné tenné a külvilággal való találkozást, ugyanis az intézetbe nemcsak azért mennek a növendékek, hogy a tantárgyakat elsajátítsák, hanem azt is meg kell tanulniuk, hogyan éljenek a látók világában. Persze, az integráció csak akkor lehet sikeres, ha a látók is megtanulják, hogy a rokkant emberrel természetesen viselkedjenek.

II. A lakhatás új formái

Ezt a megbeszélést a marburgi Villmow úr vezette, aki munkájuk előterébe azt az általános tendenciát állította, hogy az intézeteket decentralizálják. E felfogásban mind a marburgi modell, mind a hamburgi gyakorlat jelentős szerepet játszik: elhelyezés a város kisebb lakónegyedeiben — növekvő függetlenséggel. A vakok látókkal való együttlakásának tapasztalatait négy pontban foglalták össze:

1. A szociális integrációért folyó vitának nem távlatilag kellene zajlani, hanem előbb egy értéksoron tájékozódni: az internátus bezárt osztályától a szülői ház gondoskodásáig minden lehetőséget tényszerűen ki kellene fejteni. Amellett a tény mellett, hogy nem minden rokkant gyermek állja meg helyét automatikusan a normál iskolákban, azt is számításba kellene venni, hogy nem mindenütt feddhetetlenek a szülői házak sem.

2. A szülők és az intézet nevelői között hasonló a szituáció: A nevelők és a neveltek között is vonzalmak ébrednek. A konkurens szituációkat a szülők és nevelők között a konfliktusok feltárásával kellene megoldani.

3. Rátérve a túlzott féltésre, utaltak arra is, hogy a nevelői tevékenység 20%-a a szükséges alkalmazkodásban és a problémák felve-

tésében rejlik, 80%-a pedig a már szokásos mindennapos munka.

4. Azok a nehézségek, amelyekkel a rokkantak küszködnek, nemcsak saját maguknál, hanem szociális környezetükben is megtalálhatók. Meg kell fontolnunk, milyen kilátásokkal kecsegtetne az iskola elvégzése utáni gondozás.

III. Sport és szabadidő

A tanácskozás a marburgi Herwig úr vezetése alatt zajlott, aki rámutatott arra, hogy a látássérültek részére a sport kiemelkedő jelentőségű. Az integrációt a sport tanulásának oldaláról kellene megközelíteni. A tanulás folyamata különbözteti meg lényegileg a látókétól. Az önbizalom megszerzése és a félelem leépítése minden sporttevékenység gyakorlásának kezdete. Emellett — különösen a nevelés korai szakaszában — a motorikus mozgásfolyamatoknál iskolai időben kiemelkedő jelentőségük van a szabályoknak. Ehhez olyan kitűnő tanár és nevelő kellene, aki a céltudatos továbbképzésnek alávetné magát.

A sportlehetőségek kínálatának vak gyermekek esetében különösen sokoldalúnak kellene lenni! Ez azért lenne jó, hogy a sport gyakorlása kedvtelésből történjék.

El kellene értnünk, hogy a neveltek önállóan tudjanak dönteni arról, mit is akarnak később csinálni. A hozzá szükséges képességeket tudnák akkor az egyesületekben fejleszteni, illetve az e célra szervezett rendezvényeknél a látó egyesületi tagokat bevonhatnák. A fejlődést elősegítené, hogy ne csak verseny — és teljesítménysport legyen; inkább a tömegsport örvendjen egyre nagyobb kedveltségnek, mivel nála minden kényszert mellőznék.

IV. A szülői ház szerepe

Az ottobrunni Waidner úr vezetése alatt álló csoport kidolgozta a célszerű, korai gondozás követelményeit: ez képezi alapját a későbbi integrációnak. Ebben a vonatkozásban volna az NSZK-ban egy déli-északi lejtő: mialatt a francia ha-

BARNÁ ZOLTÁN

Zenei levél a kalifák városából

Párdányi Jenő neve egy szűk emberöltővel ezelőtt még nagyon ismerősen csengett vak zenei körökben. Zenetanár volt és zeneszerző, Siklósi Albert és Tomán István méltatlanul elfelejtett egykori növendéke, aki elmondhatatlanul sokat segített muzsikusainknak. Greisinger

István, Solt János, Zichó József barátuknak mondhatták, de szoros családi kapcsolatot tartott fenn Ballay Péterrel, a máig emlékezetes kitűnő vak hangolóval is. Ki tudná felsorolni hány meg hány pedagógiai mű Braille adaptációjánál segédkezett, vállalkozva a speciális

diktálás nehéz szerepére. Tanúja lehettem annak is, amikor Greisinger István tanár úr kompozícióját rögzítette síkírásban egy kiadó számára. A sors kegyetlensége, hogy nemcsak zenei életünk vak kiválóságai távoztak el sorban közülünk, hanem Párdányi tanár úr is vagy másfél évtizeddel ezelőtt itthagytott bennünket.

(Folytatás a 21. oldalról)

tárvidéken 4 és 6 év között minden gyermeket gondozásba vesznek, addig az északi szövetségi tartományokban e törekvésekből semmi sem valósul meg.

Az értelmes, korai segítségnek a területe és lehetősége kellene hogy legyen az is, hogy a normál óvodákba a rokkant gyermekeket is felvegyék. Ez azonban alaposabb előkészítést igényelne, úgy, hogy a gondozásnak korán, messze a negyedik életév előtt meg kellene kezdődnie — szoros együttműködésben a szülőkkel. A jövő óvodáját a látássérült gyermekek felvételére is alkalmassá kellene tenni. A látássérült gyermekek esetében az a követelmény, hogy részükre speciális programokat szervezzünk, az óvónőket ezekre felkészítsük, a gyermekcsoportokat pedig öt főre csökkentjük. Sajnos, e téren csak gyér tapasztalataink vannak, ugyanis problematikus a szülői ház közelében óvodai helyet találni, bár az ott-tartózkodás a kapcsolatok miatt elengedhetetlen lenne.

Végül utaltak arra is, hogy az paradox volna, ha ezek a gyerekek normál óvoda után gyógypedagógiai iskolába kerülnének.

További fontos kérdés volt a szülők együttműködése. Ennél hamarosan bizonyosodott, hogy a gyakran hiányzó készség az együttműködésre inkább a tehetetlenségből adódik, nem pedig kedvetlenségből. A szülőknek meg kellene tanulni a megfelelő érintkezést a hivatalok-

kal, a szakembereknek pedig tovább kellene adni tapasztalataikat a szülőknek. A szülők gyakran félnek az internátustól, ezért az internátusokban a csoportos beszélgetések és a szülői értekezletek elengedhetetlenek. Ez azonban legtöbbször a nagy távolságok miatt alig keresztülvihető.

V. Iskolaszervezeti aspektusok

A heidelbergi Schindele professzor vezetésével az előadók még egyszer utaltak arra, hogy a fizikai integráció nincs automatikus kapcsolatban a szociális integrációval. Legutóbb határozottan támogatták azt, amihez a pénzügyi és személyi előfeltételek adottak voltak.

Hogy a látáskárosultaknak ez az integrációja megvalósuljon, kezdeményezte a munkaközösség a szülők egyesületének megalapítását tartományi síkon, valamint egy megerősített együttműködést más rokkantak egyesületeivel is. A cél elérése végett elengedhetetlen feltétel lenne az együttműködés a gyógypedagógusokkal, valamint a normál iskolák tanárainak kiképzése.

Az ülésező egyesülteknek javasolták, hogy szorosabban működjenek együtt, ez ugyanis a törvényhozó tanácskozás számára szükséges lenne.

A látássérült gyermekek gondozásánál lényeges feladat lenne az együttműködés a szülőkkel, ez azonban az intézetek szükséges közelsége hiányában nem teljesíthető.

Fiával ifjú Párdányi Jenővel elemi iskolás korunk óta baráti szálak fűznek össze. Tehetsége, érdeklődése csak látszólag terelte pályáját a zenétől idegen területekre, mert talajmechanikai mérnök létére is örök barátságot kötött a komoly zenével, kitűnően zongorázik, gazdag lemez-tárát magam is gyakran veszem igénybe. A sors úgy hozta, hogy ifjú Párdányi Jenő 1982. áprilisától a bagdadi metró építkezésének előkészítésével kapcsolatban munkát vállalt az iraki fővárosban. Innen küldött nemrég egy zenei élménybeszámolót, mely alkalmasint legjobb zenei riportereink tudósításával is felveszi a versenyt. Elhatároztam, hogy közreadom az érdekes írást, hiszen — ismereteim szerint — lapunkban ilyen jellegű cikk még nem jelent meg.

„Tegnap este az Operában voltunk — Munir Besir népi együttesének hangversenyén. Olyan kellems és mély impressziókat keltett, hogy ezt frissiben le kell írni.

Az opera az új Bagdad modern, kívül-belül megtekintésre méltó épülete. A városközpont villásan elágazó főútján, az elágazás közepén van, feltűnő, érdekes okkersárga épület, sátorhalmazra emlékeztető tetőmegoldással. Belül tágas foyer, fehér márvánnyal burkolva, sok fotellal, asztalokkal, ahová le lehet telepedni. A nézőtér meredekebb a megszokottnál, kényelmes puha székekkel. Erkély, emelet nincs, csak magasra emelt oldalpályók. Elegáns,

reprezentatív csillárok világítják meg a kitűnően hűtött termet.

A színpad hátsó részét színes lámpákkal megvilágított drapéria takarta el, így annak méreteit nem érzékelhettük. Az ingyenes előadás nézőközönsége javarészt tiszta utcai ruhába öltözve jelent meg, a férfiak ingujjban. Kirívóan elegáns öltözet nem volt.

Nyolc óra után néhány perccel bevonult és helyet foglalt a 28 tagú együttes, majd vezetőjük, Munir Besir, aki Irak egyik legismertebb muzsikusa. Valamennyien fehér, földig érő disdase-t (vászon burnusz) viseltek, melyre fekete, arany-szegélyű, elől nyitott talárt vettek. Fejüket fehér kendő takarta, fekete karikával leszorítva (amilyent tarka kivitelben Jasszer Arafat hord). Így a reprezentatív volt a megjelenésük. Az szinte természetes, hogy va amennyien férfiak.

Az együttesben nyolc lantos van, hangszereik messziről tíz hurúaknak tűntek, ilyenén játszik a vezető is. Öt furulyás, hat ütő ritmushangszeres, négy citerás, két cimbalmos, három vonós az összetétel.

A lant formája a mandolinra emlékeztet, de jóval nagyobb, a nyaka a csigákénál majdnem derékszögben hátrahajlik. A furulyák a mieinkhez hasonlóak, de lágyabb hangúak. A ritmushangszerek között volt a nagydobnál valamivel kisebb, keskenyebb, egy és két oldalán bőrrrel bevont, volt spanyolos csörgődob, apró pergődob, hónalj alá erősített, ujjakkal és tenyérrel megszólaltatott tam-tam dob. A citerák a nálunk megszokottnál több hurúak, az ujjakra húzott fémpecekkel szólaltatják meg. A cimbalom az otthoninál valamivel kisebb. A vonóshangszerek különös formájúak. Testük szinte gömbalakú, apró sárgadinnye méretű, a szárával együtt alig 60 cm hosszú. Az alján túske állt ki, mint a mi csellónknak. Az egészet a combjukra állítják, és jókora vonó tartozik hozzá.

Az arab muzsika európai fülnék szokatlan, rádióból háttérzeneként rövid idő után szinte zavaró. Ez az előadás azonban lenyűgöző volt. Legtöbbször az egész együttes játszott, de ezen belül minden hangszer szólóhoz is jutott.

Az egyik lantszólót az együttes vezetője adta. A hurt szinte csak megérintve oly halkán is játszott, hogy

a légy zümmögése ahhoz képest dörej, de beletépve a húrba csodás fortissimokat is produkált. Sok apró, néha 6—8 másodperces teljes szünettel tudta a várakozást felcsigázni. A többnyire panaszos hangvételű dallamot a mienknél szűkebb hangközök teszik jellegzetesen keleties jellegűvé.

A kézzel megszólaltatott dobokból csodás hangárnyalatokat tudtak elővarázsolni. Aszerint, hogy az ujjhegy begyével, az ujj izületével, a teljes ujjal vagy egész tenyérrel üti a dob peremét, a bőr szélét vagy közepét, hogy a másik kézzel a bőrt más-más helyen leszorítva hogyan hangolja a hangmagasságot, a fémes kopogástól a lágy pergésen keresztül az öblös buffanásig, a hanghatások soha nem hallott széles skáláját szólaltatták meg.

Az otthoni citeraszó az állandóan végigpengetett hurokkal és hangmínőségével soha nem tetszett. Az itteni citerának sokkal zengőbb a hangja, más a játéktípus. Csak a melódiát adó hurokat pengetik, az összbenyomás inkább emlékeztet a hárfára, mint a citerára. A jobbkez

ujjai csak pengetnek, a balé vagy penget, vagy leszorítással hangol. A cimbalom kezelése nem tér el az otthonitól.

A vonósok hangja is egyedi, nem hasonlítható a hegedűséhez. Kissé mulatságos látni, ahogy a parányi hangszeren a csellóéhoz hasonló méretű vonóval játszanak.

A zenei hatást ügyesen fokozták a megvilágítással. A hangulathoz illeően a fény hol eltompult, hol fel erősödött. A szólók idején a zenekar alig volt látható, a szólistát viszont ragyogó fény övezte.

Mindez együttesen ritka élményt nyújtott. Ahhoz, hogy az ember szokatlan, újszerű zenét jobban megtudjon ítélni, 100%-os odafigyelés kell, ami csak a hangversenyen érhető el. Sok zeneművet így ismerem meg alaposan, s így szerettem meg, vagy tudtam elfogadni. Ezt eddig is tudtam. Nem hittem volna azonban, hogy az egyébként léptenyomon hallható arab zene ilyen maradandó élményt nyújtson. Hálás vagyok a sorsnak, hogy mód nyílt a koncert meghallgatására.

technika

UGAT * RÖFÖG * KUKORÉKOL

A beszélő mesekönyv

A párizsi játékszalomon mutatták be a Texas Instrument gyártotta beszélő mesekönyvet. A vastag, a gyermekujjakkal ellenálló papírból készített könyv lapjain színes mesefigurák, alattuk nagybetűs szöveg. A betűk alatt különböző vastagságú vonalak húzódnak, ezekbe kódolták be a mese szövegét, amit egy optikai ceruzával lehet elolvasni. Amikor a gyerek végighúzza a

vonalakon a beszédszintetizátorral összekötött ceruzát, megszólal, és fémes hangon mesélni kezd egy idegenszerű férfihang. Ugyanilyen eljárás révén válik hallhatóvá a malacok rőfögése, a bárányok bégetése, a kakas kukorékolása. Az új találmányt idővel valószínűleg nemcsak a kiskorú gyermekek, hanem a nemlátó felnőttek is használhatják majd.

BACSIK LÁSZLÓ

Magnósoknak – magnóról

A sorozat ezt megelőző írásaiban a magnetofonszalagot mozgató mechanizmust részletesen. Legutóbb a lejátszáskor, illetve felvételnél működő, nagyon pontos sebességet tartani hivatott motorról írtam. Ezek a sebességek nemzetközi szabvány szerinti és azon kevés nemzetközi ajánlások közé tartoznak, amit a gyártó cégek be is tartanak. Ennek a sebességnek a pontos és stabil, ingadozásmentes tartása nagyban meghatározza egy magnó minőségét. Ezenkívül a sebességváltás is ezzel a szerkezeti egységgel történik. A kazettás készülékeknel ez utóbbi nem követelmény, ezek egyébként 4,75 cm-es másodpercenkénti sebességgel működnek. Természetesen a pontos és stabil sebesség itt is lényeges. A legutóbbi írásban említettem a legpontosabb és legkedvezőbb megoldást, a kvarckristály vezérelte főmotort, amit többmotoros készülékekben alkalmaznak a lejátszási és felvételi szalagsebességet beállító főmotor vezérléséhez. Ez a pontosságon és az egyszerű, romlékony mechanika nélküli sebességváltáson kívül lehetővé tesz automatikus sebességellenőrzést és a sebesség szükség szerinti, kismértékű megváltoztatását.

A sebesség ellenőrzését úgy oldották meg, hogy a szalag érintkező főtengelycsonkkal egybeépített lendkerék pereme mentén fogakat képeztek ki, amelyek forgás közben egy érzékelő, mágneses fej előtt haladnak el. Ez a fej nagyon hasonlít egy magnófejhez. Adott szalagsebességhez adott fogszám tartozik, amely időegység alatt elsuhan a fej előtt, mágneses impulzussal olyan számú elektromos impulzust keltve benne. Ezt az impulzusszámot egy elektronikus berendezés összehasonlítja a névleges sebességhez tartozó, kívánt értékkel, amit kvarckristály ad. Ha többnek talál-

ja, tehát gyorsabban halad a szalag, a motort vezérlő elektronikát viszsza szabályozza. Ha kevesebbnek, növeli a főtengely fordulatszámát.

Olykor szükség lehet a magnó sebességének megváltoztatására. A stúdiótechnikában, több sávú felvételeknél előfordul, hogy a zenekart vagy annak egy részét néhány sávra felveszik, majd a szólista hangját vagy a zenekar többi részének játékát a többi sávra más időpontban és máshol rögzítik. Ha például a másutt levő zongora eltérően hangolt, a magnó sebességét is hozzá lehet alakítani, vagyis annyira gyorsítani vagy lassítani,

hogy a már rajta levő felvétel magassága megfeleljen a zongora hangolásának. Ha a magnó főmotorja elektronikus vezérlésű, ez egyszerűbb, mint az egész zongorát áthangolni. Ilyenkor a motort vezérlő elektronikát kell áthangolni, a kvarckristály szerepe ekkor az így beállított sebesség pontos értéken való tartása. Ha az énekes gyenge formában van és a kiénekeledő magas hang lejjebb vitele segít, az aljátárazott zenekari alapot így lehet mélyíteni. Mivel a mélyítés a szalagsebesség csökkentésével történik, a tempó is lassul, amely egy határon túl zavaró lehet az előadónak, tehát ritkán használatos. Természetesen, ha a felvétel elkészülte után a magnót a szabványos sebességbe kapcsoljuk, a felvett műsor az eredeti magasságban hallható.

Elektromos készülék a vakok megsegítésére

Megjelent a Zora című csehszlovákiai folyóiratban

Fordította: László István

Szemünket a legszükségesebb érzékszerveink közé soroljuk. A látás elvesztése komoly akadályt jelent a tájékozódásban, közlekedésben. A látó érzékszerv elvesztése után ki-fejlődik a tapintó érzékelés, sőt azt még fejleszteni is lehet. A tapintó érzékelés a közlekedésben csak korlátozottan érvényesül. A vakok tájékozódását segítő különböző elektronikus eszközöket már eddig is több helyen állítottak elő.

Legutóbb egy varsói optikai üzemből kifejlesztettek egy olyan szerkezetet, amely segítséget nyújt a vakoknak a tájékozódásban. A készülék neve: Heliotrop, ezt két változatban állították elő. Az egyik a HTA típus, amely az észlelt fényt

hanggá alakítja át. A másik változat a HTM ípusú szerkezet, amely az érzékelt fényt, hangot tapinthatóvá, rezgésszerűen érzékelhetővé teszi. Az első szerkezet a vakoknak nyújt segítséget a közlekedésben, a másik pedig a siketvakok számára ad eligazítást a tájékozódásban. A készülékek doboz-szerű kis szerkezetek, könnyen hordozhatók. A szerkezet műszemhez hasonló fotódetektora össze van kapcsolva egy elektronikus egységgel. Ez az egység feldolgozza az érkező impulzusokat és a szerkezet típusa szerint azokat akusztikaivá, tapinthatóvá alakítja át. A készülékek kézzel könnyen kezelhetők, üzemeltetésükhöz beépített elemekre van szükség. Az emberi szemhez képest a Heliotrop igen primitív szerkezet, de egy kis gyakorlással használójának nagyon fontos információkat adhat a tájékozódásban. Ezen ké-

KISS JÁNOS

Táplálkozás

Táplálkozás 3. rész

Tejet, tejtermékeket, tojást, húsokat (zsírszegény húsokat és húskészítményeket), zöldség-főzelékféleket, burgonyát és sok gyümölcsöt. Ne egyen azonban zsírt, keveset fogyasszon a zsíros készítményekből (disznósajt, császárhús, szalonna, tepertő, tarja, zsíros húso), mérsékelje a cukor, édességek, cukrászsütemények édes üdítőitalok, lekvár fogyasztását.

Az idős ember számára tiltott ételmszer valójában nincs, de bizonyos fokig célszerű megváltoztatni a táplálkozást az előbbieken megfelelően oly módon, hogy a cukrok, a zsírok

felhasználása csökkenjen, és több legyen a zöldség-főzelékféle, gyümölcs, tej, tojás, tejtermék és hús. Csökkenteni kell a kenyér- és tésztaféléket, helyettük inkább burgonyát kell fogyasztani.

Nem elegendő azonban kiválasztani az alapanyagokat, megfelelően kell elkészíteni azokat: kevesebb zsírral, liszttel és cukorral. Ne rántással készítsük a főzelékféléket és a leveseket, inkább alkalmazzuk többször a párolást, a gőzölést. Ne csak rántott húst készítsünk, inkább süssük ki saját zsírjában vagy csak kevés zsiradékkal a húsokat. Igen ajánlott elkészítési mód az Alufix-edény és az alufóliás sütési mód. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy az idős ember rántott húst soha nem ehet, a töltött káposztát nem kóstolhatja meg, a cukrászsüteményre rá sem nézhet. Csakis arra kell törekedni, hogy ezek a zsíros és erősen cukrozott készítmények jóval ritkábban kerüljenek tányrjára.

Mennyit tanácsos fogyasztani naponta az egyes ételmszerekből és ételekből az idős embernek?

Tej (aludttej, joghurt)	2 pohár (bögre)
	1 db kockasajt vagy
Sajtok	5 dkg a félkemény és kemény sajtból
Túró (tehéntúró)	5–10 dkg
Tojás	2 db
Hús (sovány, esetleg közepes zsírtartalmú sertés- vagy marhahús)	10 dkg
Baromfi (csirke, tyúk)	1/4 csirke, 30 dkg tyúkhús
Hal	1–2 szelet
Hal (olajos, konzerv)	5–10 dkg
Felvágottak (amelyeknek zsírtartalma nem túlságosan nagy: párizsi, gépsonka, virsli, lecsókolbász, zalai felvágott)	5–10 dkg
Kenyer (inkább a barna, mint a fehér)	1/4 kg
Péksütemény (kifli, zsemle)	5 db
Finom pékárú (kalács, szegedi vágott stb.)	10 dkg

szülék segítségével könnyen megtalálhatja a nemlátó a helyiségben az ajtókat, az ablakokat, a szobában levő világító testeket, sőt még azok intenzitását is érzékelheti. A Heliotrop segítségével jól lehet tájékozódni a szabadban, a zöldövezetben megtalálható segítségével a gyalogút, az aszfaltos út. A készülék abban is adhat segítséget, hogy meghatározzuk vele a ruhák sötét vagy világos árnyalatát. A Heliotrop segítséget nyújthat a tárgyak elraktározásánál és megmutatja az edényben levő víz magasságát is. A készülék segítségével észlelhetjük az utcai fényszórót. Alkalmos az erdei utakon való közlekedésre és segítségével könnyen megtalálható az eldobott labda.

Mint minden segédeszköz használatát, így a Heliotrop kezelését is meg kell tanulni hogy helyesen tudjuk alkalmazni a gyakorlatban. A készülékkel való tájékozódás sikere függ használójának ügyességétől, intelligenciájától. A Heliotrop, sorozatgyártás után, eljuthat minden érdeklődő vak emberhez, aki ennek segítségével tudná tájékozódni.

Törődjünk többet egészségünkkel

Főtt tészta (galuska, száraztészta, tarhonya, makaróni)	10 dkg (legfeljebb kétszer hetenként)!
Zöldség-főzelékfélék kivéve a zöldborsót, amelyből	30—40 dkg 10—15 dkg
Száraz hüvelyesek	5—10 dkg
Burgonya	25 dkg
Gyümölcsök	25 dkg

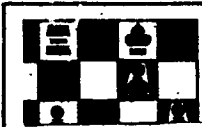
A megadott értékek azt jelentik, hogy az idős ember, aki nem szenved cukorbetegségben és érlemeszesedésben, ezeket a mennyiségeket fogyaszthatja el naponta, ennél többet nem célszerű. Természetesen a hasonló vagy azonos jellegű táplálékokból választani kell, és nem megenni 25 dkg kenyeret és 5 zsemlet, hanem vagy egyiket, vagy a másikat, vagy mindkettőből az engedélyezett felét.

Hiányzik a felsorolásból a zsír és a vaj, mivel ezeket csak igen kis mennyiségben és csak az ételek elkészítéséhez ajánljuk. Kenyérre kenni inkább a Rama margarint javasoljuk és a zsír helyett napraforgóolajat kell használni az ételek elkészítéséhez.

ÉTREND

Reggeli: tejeskávé, margarin, zsemle
Tízórai: párizsi, kenyér, zöldpaprika
Ebéd: natúrszelet, zöldbabfőzelék, almás lepény
Uzsonna: joghurt
Vacsora: körözött, zöldpaprika, kenyér
Utóvacsora: alma
Reggeli: tejeskávé, dzsem, kifli
Tízórai: alma, keksz
Ebéd: húsleves, főtt hús, paradicsommártás, tört burgonya
Uzsonna: krinolinsaláta, kenyér
Vacsora: lágy tojás, kenyér, tea
Utóvacsora: kefir
Reggeli: tej, margarin, kifli
Tízórai: sajt, alma
Ebéd: székelykáposzta, pogácsa
Uzsonna: tejeskávé, méz, kalács
Vacsora: virsli, mustár, kenyér
Utóvacsora: alma
Reggeli: karamell, margarin, kalács

Tízórai: zalai felvágott, paradicsom, kenyér
Ebéd: fejtettbab-leves, túrógombóc, kompót
Uzsonna: alma, keksz
Vacsora: sajtos omlett, parajfőzelék
Utóvacsora: kefir
Reggeli: tejeskávé, dzsem, kifli
Tízórai: kenőmájás, kenyér, retek
Ebéd: zöldborsóleves, alufóliában sült sertéshús, morzsás karfiol
Uzsonna: alma
Vacsora: tojássaláta, kenyér, paradicsom-ivólé
Utóvacsora: gyümölcsös joghurt
Reggeli: aludttej, margarin, kifli
Tízórai: felvágott, kenyér, zöldpaprika
Ebéd: gombaleves, egybesült vagdalt, finomfőzelék
Uzsonna: párizsikrém, kifli, limonádé
Vacsora: sajtos burgonyapüré, paradicsomsaláta
Utóvacsora: gyümölcs
Reggeli: tejeskávé, méz, margarin, kalács
Tízórai: tojáskrém, kenyér
Ebéd: becsináltleves, töltött csirke, petrezselymes rizs, céklasaláta
Uzsonna: madártej
Vacsora: hideg töltött csirke, kompót
Utóvacsora: alma
Reggeli: tejeskávé, párizsi, zsemle
Tízórai: alma
Ebéd: karalábéleves, natúrszelet, sóskafőzelék, főtt burgonya
Uzsonna: joghurt, zsemle
Vacsora: tojásos lecsó, kenyér, tea
Utóvacsora: alma
Reggeli: tejeskávé, kockasajt, zsemle
Tízórai: gyümölcs
Ebéd: sült hús, kelkáposztafőzelék, pogácsa
Uzsonna: kakaó, kalács
Vacsora: töltött zsemle, kompót
Utóvacsora: gyümölcs
Reggeli: tejeskávé, margarin, zsemle
Tízórai: lágy tojás, kenyér
Ebéd: húsleves, vadas marhahús, burgonyagombóc
Uzsonna: gyümölcs
Vacsora: felvágott, sajt, kenyér, tea
Utóvacsora: kefir

DÉNES JÓZSEF

I. Goal-Ball Európa Bajnokság

A Vakok Nemzetközi Sportszövetsége — a múlt évi USA-beli VB mintájára — a csörgőlabda játék hármas felállításában, a Goal-Ball játékban írta ki első alkalommal az Európa Bajnokságot. A lebonyolítási rendszer túl komplikált, sok buktatót rejt magában. A rendezést a Dán Rokkantak Szövetsége vállalta magára. Az EB-re Greve városában 1983. május 10—15 között került sor.

Az ötös felállítású Roll-Ball EB-t 1981-ben Fuldában — mint ismeretes — a magyar csapat nyerte. A hármas felállítású játék lényegesebb eltérései a Roll-Balltól: a három játékos nemcsak véd, hanem dob is. A játéktér kisebb, a kapuk na-

gyobbak. Nincs büntetődobás. A tiszta játékidő 2×5 perc.

Mindezek ismeretében játékosainknak jó fél év állt rendelkezésre e játékmód gyakorlására. Tálosi Ferenc edző a tőle már megszokott lelkiismeretességgel, keménységgel készítette fel a csapatot, csiszolta tudását.

A cserejátékosokkal együtt, az alábbi öt játékos utazott Dániába: Dinya Imre, Gubuznai Imre, Molnár Ferenc, Németh László és Szabó András; a csapattal utazott még Tálosi Ferenc edző és Gábris László kísérő tolmács; a csapatvezetői feladatokat Dénes József látta el.

A vendéglátásról, az ellátásról és a rendezésről röviden: a koppenhá-

gai repülőtérén a fogadtatás rendkívül szívélyes volt; személygépkocsikkal szállították el csapatunkat a fővárostól mintegy harminc kilométerre levő, 43 000 lakosú Greve városába. Szálláshelyünk (mint minden csapaté) egy általános iskola egyik sebtében átrendezett osztálytermében volt. Az étkeztetés a verseny színhelyeül szolgáló Sportcsarnok éttermében volt.

A szálláshelytől (ahol egyébként uszoda is volt) a Sportcsarnokig 15—20 perces utat kellett naponta többször is megtenni. Az étkeztetés minősége és mennyisége megfelelő volt. Az EB mérkőzéseinek lebonyolítására nagy számú és jól felkészült gárda állt rendelkezésre.

MENÜJAVASLAT EGY NAPRA

Reggeli:

Tejeskávé, párizsi, zsemle

cukor	20 g
kávé	200 g
párizsi	50 g
zsemle	1,5 db
Tízórai:	
alma	150 g

Ebéd:

karfiolleves, lecsós szelet, zöldbabfőzelék

karfiolleves

tisztított karfiol	100 g
liszt	5 g
tejfel	30 g
só, piros arany	

Lecsós szelet

sovány sertéshús	80 g
napraforgóolaj	5 g
zöldpaprika	1 db
paradicsom	1 db
vágott vöröshagyma	
1 mokk. kanál	
fűszerpaprika	
piros arany	

Zöldbabfőzelék

tiszt. zöldbab	200 g
liszt	10 g
napraforgóolaj	5 g
tejfel	30 g
vágott vöröshagyma	
fűszerpaprika	
piros arany	
só, fokhagyma, ecet	

Uzsonna:

Kefir	200 g
kifli	1 db

Vacsora:

lágú tojás	2 db
sajt	30 g
kenyér	100 g
tea (cukor)	20 g

Utóvacsora:

alma	100 g
------	-------

A menüjavaslat kalória* és tápanyagtartalma:

kalória	1950
fehérje	90 g
zsír	70 g
szénhidrát	240 g

* Megemlítenő az energiának a táplálkozás-tudományban is bevezetésre kerülő nemzetközi mértékegysége, a joule (1 kalória = 4,2 joule).

Óvásra mindössze kétszer került sor.

Az EB-t egyébként nem csak férfiak, hanem nők részére is megrendezték. Természetesen a gyengébb nem képviselői kisebb pályán és könnyebb labdával játszottak.

A férfiak mezőnyét 12 ország csapata alkotta. A 12 csapatot két hatos csoportra osztották és körmérkőzés formájában játszották a selejtezőt. (A dán rendezőség jó munkáját dicséri az előre napra, órára, percre kidolgozott program, melyet sikerült is tartani.)

Csapatunk selejtezőbeli eredményei, időrendi sorrendben:

Magyarország—Dánia	1:0
Magyarország—Belgium	3:1
Magyarország—Nagy-Britannia	1:0
Magyarország—Ausztria	0:0
Magyarország—Finnország	0:0

Csapatunk selejtezőben elért eredményével igazán elégedettek voltunk. Az igaz, hogy kevés gólt dobtak játékosaink, összesen ötöt, viszont csak egyet kaptak. A védelem kifogástalanul működött. Ekkor még nagy reményekkel tekintünk az elkövetkező feladatok elé. A selejtezők során meglepetést keltett a házigazdák gyenge szereplése, és a finnek győzelme az osztrákok felett.

A „B” selejtező csoport mérkőzéseinek végeredménye:

1. Magyarország	8 pont (5:1)
2. Ausztria	6 pont (5:2)
3. Finnország	6 pont (3:2)
4. Belgium	5 pont (7:7)
5. Dánia	3 pont (2:5)
6. Nagy-Britannia	2 pont (1:6)

Az „A” selejtező csoport végeredménye:

1. Jugoszlávia	8 pont (9:0)
2. Hollandia	8 pont (3:0)
3. Bulgária	6 pont (7:6)
4. Lengyelország	5 pont (8:4)
5. NSZK	3 pont (1:5)
6. Svédország	0 pont (3:16)

A középdöntőbe a két selejtező csoport első négy-négy helyezett csapata jutott tovább. Itt újabb három mérkőzést játszottak a csapatok, két négyes, „C” és „D” csoportot alkotva.

A „C” csoport eredményei:

Jugoszlávia—Finnország	3:0
Hollandia—Belgium	1:0
Jugoszlávia—Hollandia	2:1
Finnország—Belgium	1:1
Jugoszlávia—Belgium	2:0
Finnország—Hollandia	0:0

A „C” csoport végeredménye:

1. Jugoszlávia	6 pont (7:1)
2. Hollandia	3 pont (2:2)
3. Finnország	2 pont (1:4)
4. Belgium	1 pont (1:4)

A „D” csoport eredményei:

Bulgária—Magyarország	1:0
Ausztria—Lengyelország	0:0
Magyarország—Ausztria	0:0
Bulgária—Lengyelország	0:0
Magyarország—Lengyelország	0:0
Ausztria—Bulgária	1:0

A „D” csoport végeredménye:

1. Ausztria	4 pont (1:0)
2. Bulgária	3 pont (1:1)
3. Lengyelország	3 pont (0:0)
4. Magyarország	2 pont (0:1)

Itt „csúszott” el csapatunk. Három mérkőzésen egy gólt kapni nem szégyen, de jobb, érmes helyezést elérni csak szerzett gólokkal lehet! Még ma is érthetetlen e vésszes gólszegénység! Mint a fenti eredményekből is jól látható, a „D” csoport mérkőzései rendkívül gólszegények voltak: hat mérkőzésen csak négy gól esett!

A számunkra balszerencsésen végződött középdöntő után már csak a hetedik helyért játszhatott csapatunk.

A helyosztó mérkőzések eredményei:

11. helyért:	Nagy-Britannia—Svédország	3:2
--------------	---------------------------	-----

9. helyért:	NSZK—Dánia	1:0
-------------	------------	-----

7. helyért:	Magyarország—Belgium	2:0
-------------	----------------------	-----

5. helyért:	Lengyelország—Finnország	1:0
-------------	--------------------------	-----

3. helyért:	Hollandia—Bulgária	1:0
-------------	--------------------	-----

1. helyért:	Ausztria—Jugoszlávia	1:0
-------------	----------------------	-----

A végeredmény:

Első, Európa Bajnok	Ausztria
Második	Jugoszlávia
Harmadik	Hollandia
Negyedik	Bulgária
Ötödik	Lengyelország
Hatodik	Finnország
Hetedik	Magyarország
Nyolcadik	Belgium
Kilencedik	NSZK
Tizedik	Dánia
Tizenegyedik	Nagy-Britannia
Tizenkettedik	Svédország

A női mezőny végeredménye:

Első, Európa Bajnok	Dánia
Második	Finnország
Harmadik	Hollandia
Negyedik	Nagy-Britannia
Ötödik	Belgium

A döntő mérkőzésen — a közönség tombolása közepette — a házigazdák 4:1-re nyertek a finn lányok ellen.

A magyar csapat teljesítményének értékelése nem a csapatvezető feladata, erre az edző hivatott. A következő megjegyzéseimet azért mégis megteszem: 1. csak gólokkal lehet nyerni; a dobótechnikát, a dobóerőt feltétlenül javítani kell.

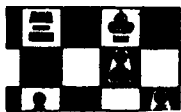
2. A védőmunka jó; kilenc mérkőzésen szabad két gólt kapni (az Európa Bajnok osztrák csapat összesített teljesítménye azonos a miénkkel: kilenc mérkőzésből négy győzelem, négy döntetlen, egy vereség, a gólarány 7:2.) 3. A játékszabályok feltétlenül korrekcióra szorulnak; a 2×5 perc ún. tiszta játékidő kevés a jobb képességű csapat kibontakozására.

A protokollról annyit: az EB-t ünnepélyes körülmények között nyitották meg. A nagyon csinos lányokból álló fúvószenekar pattogó ritmusára vonultak fel a csapatok a Sportcsarnokba. Ezt követően több üdvözlő és az eseményt méltató beszéd is elhangzott. Jelen volt az eseményen és szintén beszédet mondott Dr. Helmut Pielasch, a Vakok Nemzetközi Sportszövetségének elnöke.

A záróünnepség is színpompás körülmények között zajlott le. Az idegfejtő eseményeket egy nagyon jól sikerült, oldott hangulatú társas vacsora zárta le.

Csapatunk május 16-án érkezett vissza Budapestre.

Végezetül köszönetünket szeretném kifejezni az Országos Testnevelési és Sporthivatal vezetőinek azért a jelentős összegű támogatásért, mellyel lehetővé vált részvételünk, és nem utolsósorban a Dán Rókkantak Szövetségének, a testület vezetőinek, aktivistáinak, a nagy létszámú apparátust felvonultató rendezőségnek a szívélyes vendéglátásért és az EB zökkenőmentes lebonyolításáért.

PÉCZKA JÁNOS

Ismét Budapesten a Lócsé Kupa

Rendszeresen meghívást kapunk a Lócsén megrendezésre kerülő Roll-Ball versenyre. Ez évben színünket az Interkozmosz csapata képviselte, elismerésül a magyar bajnokság megnyerésének. Az alábbi játékosok indultak útnak: Bakos Kálmán, Böröcz István, Brátán Ferenc, Kelemen József, Molnár Ferenc, Oláh József és Szabó András. A csapatvezető e cikk írója, Péczka János volt.

A tét nagy volt, mivel a vándorkupa egy éve már a birtokunkban van. Május 27-én a késő délutáni órákban érkezünk meg Lócsére, ahol vendéglátóink nagy szeretettel fogadtak bennünket. Másnap, szombat reggel megtörtént a sorsolás, melyen a résztvevő csapatok az alábbi sorszámokat húzták:

1. Lócsé Start
2. Pozsony
3. Lócsé Klub
4. Usti nad Labem
5. Prága
6. Interkozmosz

A sorsolás értelmében az első meccset mindjárt az örök riválissal, a Lócsé Start csapatával játszottuk. A kezdés nem volt valami fényes, a végén mégis 7:6-ra nyertünk. Második mérkőzésünket Usti nad Labem csapatával könnyű játékkal, 15:1-re nyertük. A harmadik találkozónkat sem lehet nehéz küzdelemnek minősíteni, mivel Pozsony ellen 15:2-re nyertünk. Ezzel szombati programunk véget is ért, majd vasárnap reggel folytattuk a csatározást Prága csapata ellen. A prágai legénység alaposan megdolgoztatta játékosainkat, a végeredmény is szorosabb lett az előzőeknél, itt 6:3-ra nyertünk. Következett az utolsó mérkőzés a Lócsé Klub csapatával, ezt a mieink fölényesen, ügyelve a játék szépségére is, 17:1-re nyerték.

A torna végeredménye:

1. Interkozmosz	10 pont	58:13
2. Prága	8 pont	34:24
3. Lócsé start	6 pont	55:19
4. Usti nad Labem	3 pont	23:47
5. Pozsony	1 pont	25:53
6. Lócsé Klub	0 pont	16:61

Az Interkozmosz elnyerte a legjobb védők díját, valamint Oláh József 31 góljával második lett a góllövőlistán.

A versenyről elmondható, hogy az első három helyezett csapat játékképességben közel áll egymáshoz, a pillanatnyi forma és a jobb erőnlét döntött a javunkra.

Még egy érdekesség a találkozóról: összesen 208 gól esett.

Csapatunk nagy örömmel hozta haza immár második alkalommal a Lócsé Kupát, melyet egy évig ismét őrizhet és ha a körülmények úgy hozzák, a következő alkalommal véglegesen elnyerhet.

LAK ISTVÁN

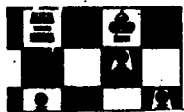
Búcsú Jenő bácsitól

Kübler Jenő, a Belvárosi Természetbarát Klub vezetője rövid szenvedés után, életének 67. évében 1983. június 19-én elhunyt. A pécsi születésű Kübler Jenő szakmája szerint szabó volt. Már fiatalon bekapcsolódott a munkásmozgalomba és a természetkedvelők táborába. 1944 végén Baranya megye képviselőjeként ott van Debrecenben az Ideiglenes Nemzetgyűlésben. Munkája és közéleti szereplése mellett a természetjárás nagy támogatója.

1959-től feleségével együtt Buda-

pestre költözött. Itt is azon fáradozott, hogy a városi ember szabad idejének minél nagyobb részét a szabadban, a természetben töltsse. Kübler Jenő neve ismert volt a budapesti természetbarátok körében. Gyakran vezetett túrákat itthon és külföldön. Egyik külföldi útján vakok nagyobb kiránduló csoportjával találkozott a Tátrában. Ezután elhatározta, hogy hazajövet itthon megszervezi a vakok természetbarát szervezetét. 1966-ban a természetkedvelő vakokkal együtt létrehozta szövetségünk Wesselényi Sportkörének Turista Szakosztályát. Jenő bácsi és felesége, Éva néni a megalakulás óta minden segítséget megadott szakosztályunknak. Sok-sok kirándulást, túrát vezettek szervezetünkkel. Szövetségünk vezetősége Kübler Jenő munkáját, amelyet turistáink érdekében végzett, Braille emlékéremmel ismerte el.

Jenő bácsi halálával nagy veszteség érte a természetbarátok nagy táborát. Július 5-én kísértük utolsó útjára a rákoskeresztúri temetőbe. Temetésére a hozzátartozókon kívül sokan eljöttek barátok, ismerősök és a természetjárók. Mély fájdalommal búcsúztunk Jenő bácsitól, emlékét örökké megőrizzük.

HARI OM!

Így köszönnek egymásnak azok a vak és gyengénlátó jogások, akik havi 20,— Ft ellenében részt vesznek Szövetségünkben a mintegy másfél évvel ezelőtt megindult s az év szeptember első keddjétől (délután 1/2 6 és 7 óra között) folytatózó joga tanfolyamon.

Ez a köszöntés igen meleg töltésű szó. Talán közel járunk az igazsághoz, ha így fordítjuk: „békeség, szeretet legyen veled!”

Három lelkes, szimpatikus, nagyszerű fiatalember vezeti a tanfolyamot. Nagy József többirányú képzettségű, jelenleg a VIII. kerületben sportszervező. Gintner Zénó nemrég végzett biológus-mérnök. Szép Ferenc esztergályos. Olyan természetességgel, türelemmel és nagy hozzáértéssel — de sohasem lekezelően — foglalkoznak velünk, hogy az szinte megható. (Ezen a helyen is hálás köszönetet mondunk áldozatvállalásukért!) Itt semmi sem kötelező, ha egy gyakorlat jól sikerül, öröm az oktatónak és résztvevőnek, de ha nem sikerül, az sem baj.

Kb. 20—25-en indultunk a tanfolyamon, jelenleg 8—10 fő a létszám. Őszintén szólva nem értem, miért a létszám csökkenés. Az bizonyos, hogy időigényes, ha valaki komolyan veszi a jogát. Napi 1—1½ óra gyakorlás szükséges. Akik kitartottunk, nyugodt lelkiismerettel állítjuk, hogy a vakok számára áldás a joga.

Misztikus köd veszi körül a joga fogalmát azok körében, akik nem eléggé tájékozottak ezen a téren. Pedig semmi titokzatosság nincs benne. Népszerűen szólva: a központi idegrendszer feletti uralmat jelenti fizikai és szellemi torna révén.

Jómagam a 47 évemmel és 20 kiló súlyfelesleggel indultam. Eleinte nem hittem, hogy meg tudom valaha is csinálni a „Viparita Karani”-t azaz a „bicská”-t. Ennek lényege, hogy nyújtott testtel ha-

nyatt fekszünk, a nyújtott lábakat először merőlegesre emeljük, majd két karunkat a csípő alá támasztva megemeljük testünket úgy, hogy törzsünk és két lábunk egymással tompaszöveget zárjon be. Már egyperces ilyen testtartás is felfrissíti az agy vérrellátását, s a pajzsmirigy — mely a hormonháztartás rendkívül fontos szerve — kedvező befolyásolása révén optimális testsúly érhető el — napi rendszeres gyakorlás esetén. Eddig 7—8 kilót már leadtam, fogyókúra nélkül, természetes étkezés mellett.

Ez csak egy gyakorlat a sok közül. Minden egyes gyakorlat azt a célt szolgálja, hogy önmagunkban

és környezetünkben harmóniát teremtsünk.

Kik vesznek részt a tanfolyamon? Van köztünk nyomdász, kefékötő, telefonközpont-kezelő, programozó matematikus és pedagógus. Olyan baráti a légkör, hogy itt a másfél év alatt még csak egy indulatos szó sem hangzott el.

Szeretettel hívjuk és várjuk kedves sorstársainkat korra, nemre és foglalkozásra való tekintet nélkül —, hogy minél több kiegyensúlyozott és egészséges ember élhessen közösségünkben.

Szövetségünk jóvoltából kazettás szalagon és pontírásban segédanyag áll rendelkezésre — díjmentesen — az otthoni gyakorláshoz.

Jelentkezni Dénes Józsefnél lehet a 210-440-es telefonszámon.

Egy lelkes jogás

LAK ISTVÁN

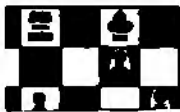
Háromnapos kirándulás

A Vakok és Gyengénlátók Westelényi Sportkörének turista szakosztálya 1983. május 6—8 között kirándulást szervezett: Egerbe, Borsod északi tájaira, a kelet-szlovákiai Rozsnyóra és Krasznahorkára.

Kétórás utazás után autóbuszunk a kora délelőtti órákban érkezett Egerbe. Az 55 000 lakosú város a Mátra és a Bükk-hegység között az Eger-patak mentén épült. Régi időktől fogva lakott település. Az egri vár védői, Dobó István várkapitány vezetésével, örök dicsőséget szereztek maguknak és a városnak, amikor 1552 őszén megvédték a várat és környékét a hatalmas török sereggel szemben. A védők hősi harcát híven megörökítette Gárdonyi Géza: Egri csillagok című regényében. Gárdonyi Géza (1863—1922) huszonöt évig élt Egerben. Nagy frónk egykori háza ma emlékmúzeum, ahol használati tárgyai, könyvei vannak elhelyezve. Gárdo-

nyi Gézát az egri vár területén temették el. Eger mai városképe főként a XVIII. századi építkezések után alakult ki. A település történelmi- és műemlékekben egyaránt gazdag hely. A város székesegyháza hazánk második legnagyobb temploma. Eger ma jelentős iparral rendelkezik.

Először a várba mentünk. Az egykori vár maradványainak feltárása már 1877-ben megkezdődött. A jelenleg is tartó feltárás, restaurálás újabb és újabb részeket tár fel a kutatók és az érdeklődők számára. Jártunk a vár alatti kazamatarendszer egy részében, amely hosszú folyosókból, boltozatos termekből és kisebb fülkékből áll. Ezek a kazamaták egykor kaszárnyák, raktárak és ágyutermek voltak. Az egyik ilyen teremben egy régi ágyu és halomba rakott ágyugolyók láthatók. A folyosókon még felismerhetők a régi aknafigyelő helyek is,

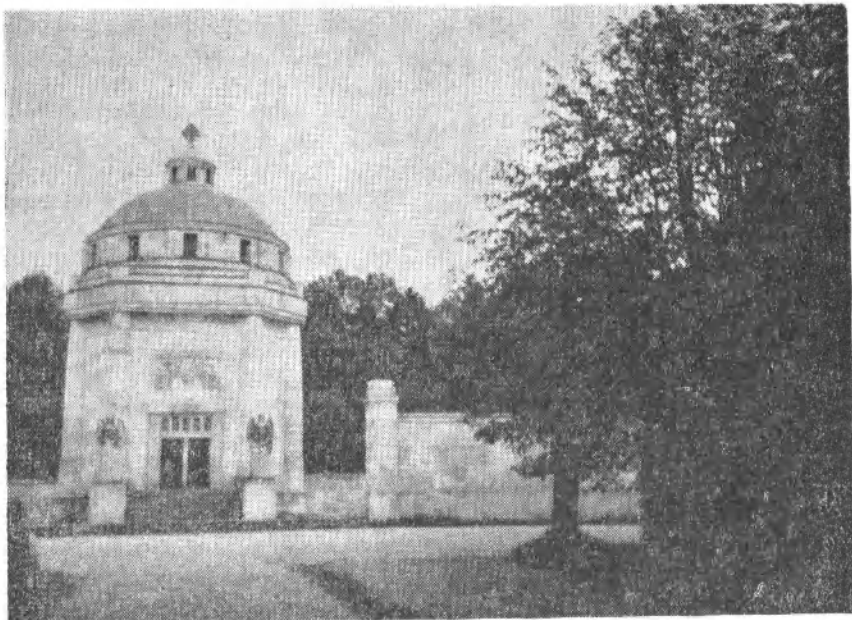
Majd a Dobó István Vármúzeumba mentünk. Az egyemeletes intézmény földszinti részén van a hősök terme, ahol Dobó István sírköve és a harcos társak kőurnája látható. Dobó István 1572-ben halt meg, és Dobóruszkán (Szlovákia) temették el. A múzeum emeleti termeiben történelmi és képzőművészeti kiállítás tekinthető meg.

Ebéd után északi irányban indultunk tovább. A festői környezetben vezető úton idegenvezetőnk, dr. Sziky Lászlóné alig győzte sorolni a látnivalókat, amelyekben a következő napokban bőven volt részünk. Bőséges magyarázattal ismertette a nevezetességeket, településeket. A délutáni órákban Rudabányára érkeztünk.

Rudabánya a Kárpát-medence egyik legrégebbi bányahelye. Már a középkorban is jelentős vasércbányászat folyt a községben. Rudabányán van hazánk egyetlen ma is művelés alatt álló vasércbányája.

dai utazása című elbeszélése, amely mindmáig ismertté teszi a nevét. Gvadányi József emlékéért Rudabányán szobor (Pásztor János alkotá-

1965-ben országos gyűjtőkörű múzeumi rangra emelték. Az intézmény állandó kiállítása jól szemlélteti a hazai érc- és ásványbá-

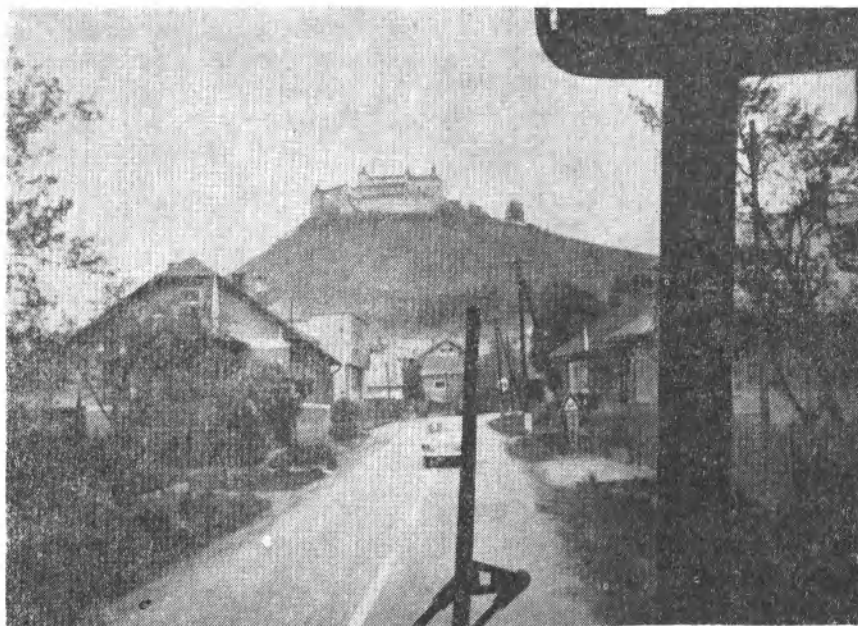
*Andrássy — Mauzóleum
Krasznahorkán*

A Krasznahorkai vár

nyászat történetét a régi időktől napjainkig. A múzeum termeiben páratlanul szép ásványokat, bányász szerszámokat, régi bányászati tárgyú metszeteket, bányavárosok címereit szemlélhettük meg. Egy táblán nyomon követhettük a bányászati munka egyes fázisait. Láttunk a bányászattal kapcsolatos művészi alkotásokat is. A tárlókban ruhákat, tárgyakat és írásos dokumentumokat láthattunk. Hosszasan időztünk e rendkívül gazdag ipartörténeti múzeumban.

Vacsora után Ózd utcáin sétáltunk. A város környékét magaslatok övezik. Ózd 42 000 lakosú erősen fejlődő iparváros. A település vaskohászati üzemét 1843-ban alapították. A város erdővel borított környékén több szénbánya is működik.

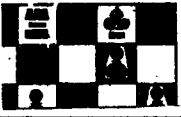
Második nap reggeli után a bánrévei határátkelőn keresztül Cseh-szlovákiába érkeztünk. A délelőttöt Rozsnyón töltöttük. A 15 000 lako-

A 4000 lakosú községben több nevezetes látnivaló van. Jelentős műemlék a XV. századi gótikus stílusú református templom. Rudabányán született Gvadányi József (1725—1801) huszár tábornok, korának neves költője, legjelentősebb műve: Egy falusi nótáriusnak bu-

sa) hirdeti és a költő nevét viseli a község kultúrháza.

Az Érc- és Ásványbányászati Múzeum a település Központjában található. Felkerestük ezt a hazánkban egyedülálló múzeumot. Az intézményt 1956-ban hozták létre helyi gyűjtésből. Ezt a gyűjteményt

sú város jelentős központ, járási és püspöki székhely. Rozsnyó a Sajó partján helyezkedik el. A régi település jelentős ipari város. Rozsnyón született Pákh Albert (1823—1867), Petőfi Sándor barátja, a neves író, lapszerkesztő. Móricz Zsigmond többször is tartózkodott a városban. A rozsnyói temetőben nyugszik kisfia, az öt éves korában meghalt Bandika.

Délután Krasznahorkára mentünk.

Már messziről feltűnt a hegyet koronázó soktornyos krasznahorkai vár. A régi középkori építmény 300 éven át az Andrassy család birtokában volt, rövid ideig Rákóczi Ferenc fejedelem is lakott benne. Végigjártuk a múzeumra berendezett vár termeit, amelyekben egykori használati tárgyak, régi fegyverek, konyhaeszközök, bútorok és értékes festmények láthatók. Járunk a tanácsteremben is és bemutunk a várkápolna sírboltjába, ahol az Andrassy család számos tagja nyugszik. A családi sírboltban Andrassy Gyula (1823—1890) volt magyar miniszterelnök emlékét dombormű őrzi — Zala György szobrászművész alkotása. A krasznahorkai vár alatt az út mentén áll a nagyméretű, szecessziós stílusban épült, fehérén tündöklő Andrassy-mauzóleum, amelyet a jó-tékonyságáról ismert Andrassy Dénes emeltetett 1904-ben felesége (Hablawetz Franciska operaénekesnő) és a maga részére, külföldi művészekkel 2 millió aranykoronás költséggel. A mauzóleum Szent Franciska oltárképét négyezer mozaikkövből velencei művészek állították össze. Andrassy Dénesék emlékét nemcsak az inpozáns mauzóleum őrzi, hanem Rozsnyó városában az ő adományaikból épült óvodák, iskolák és kórház. A krasznahorkai várat és az Andrassy-mauzóleumot helybeli idegenvezető magyar nyelven mutatta be, szíves kalauzollással és nagy szeretettel. Egy szép nap emlékeivel, élményeivel visszaérkeztünk ózdi szállásunkra, ahol kényelmes elhelyezés-

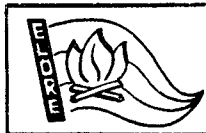
ben és szíves vendéglátásban volt részünk.

Kirándulásunk harmadik napján reggeli után Kelemérre utaztunk. Keleméren lelkészkedett Tompa Mihály 1848—1851 között. A múlt század egyik kiváló költője, Tompa Mihály 1817-ben született Rimaszombat városában és 1868-ban halt meg Hanva községben (mindkét település ma Szlovákiában van). Tompa az uralkodó költői irányzat vezetői közé tartozott, Petőfivel és Arannyal együtt alkották „a nagy triász”-t. Tompa a szabadságharc leverése után Kelemérre került. Az önkényuralom idején álnéven ott írta verseit. Írói álneve: Rém Elek, a Kelemér szóból származik, a község neve visszafelé olvasva. Keleméren a költő egykori lakóházában emlékmúzeumot rendeztek be. Tompa az otthonául szolgáló paplakot megörökítette: Az én lakásom című versében. Keleméren írta az egész nemzetnek szóló örökértékű allegorikus verseit: A madár fiaihoz, A golyóhoz, A sebzett szarvas stb. A keleméri emlékházban a költő írásai és tárgyai láthatók. Kelemér műemlék jellegű temploma a XIV. században épült. A templom előterében helyezték el azokat a faragott és feliratos fejfákat, amelyeket a gömőri és Sajómenti falvak református temetőiből gyűjtöttek össze. A községenként változó fejfák a népi faragóművészet remekei. A szép környezetben levő Kelemérről a közeli Aggtelekre utaztunk.

Az Aggtelek—Jósvafő környéki barlangvilág a környező községek területéig nyúlik, sőt áthúzódik Szlovákia földjére is. A barlang már régtől fogva ismert, lakóhelyül szolgált az ősembernek, a középkorban védelmet nyújtott a tatár, majd a török elől menekülőknél. A múlt század eleje óta rendszeresen folyik a barlangkutató, feltárás. Legutóbb dr. Jakucs László 1962-ben tárta fel az addig ismeretlen csipketermet. Az aggteleki bejáratnál mentünk be egy barlan-

gi rövid túrára. Egyórás utunk szűk folyosókon, majd meg kiszélesedő hatalmas termeken át vezetett. A villanyvilágítás jól láthatóvá tette az utat és a szobnál szebb cseppköveket. Az ottani idegenvezető beszélt a barlang kialakulásáról, történetéről, felhívta figyelmünket a látnivalókra. A hangversenyteremben Bach és Erkel muzsikáját hallgattuk, gyönyörűen szólt a zene, csodálatos látványt nyújtott a mesterséges szökőkút, a színpad és a cseppkövek megvilágítása. Majd az oszlopok csarnokába és később a csipketerembe mentünk. Ez utóbbi terem elnevezése is utal a csipkéhez hasonlítható díszes cseppkőképződményekre. Ennek a teremnek hófehéren ragyognak finom csipkeképződményei, mert itt már csak villannyal világítanak. A többi teremben és folyosókon a nyíltlángú régi világítás szürkére, feketére színezte a cseppkőképződményeket. A nagyméretű titokzatos földalatti üregekben a cseppkövek különböző figurákhoz hasonlítható alakban képződtek, ezért ezekből az emberi képzelőerő valóságos mesevilágot hozott létre. A barlang nyirkos, hűvös levegőjének hőmérséklete állandóan 10 fok körül van. A felejthetetlen élményt nyújtó barlangi séta után Jósvafőn ebédeltünk. Délután rövid időre megálltunk Szalonna községben. Ott a XIII. században épült román stílusú templomot néztük meg. A szépen restaurált református műemléktemplomot a falu lelkésze mutatta be. A gyönyörű borsodi tájakról Miskolcon át utaztunk haza.

Szaktársaink idej első nagy kirándulásáról sok-sok emlékekkel, élménnyel érkeztünk Budapestre. Végezetül megköszöntük idegenvezetőnknek, Joli néninek és Metzger Gyula gépkocsivezetőnek ezt a felejthetetlenül szép és jól sikerült kirándulást.

Évvégi jelentés az 1982-83-as úttörőévről

Az idei mozgalmi év jelmondata volt: „Névadónk szellemében élünk!”. A 892. sz. Táncsics Mihály úttörőcsapat pajtásai eleget tettek e jelmondatnak. Őrsi, ill. rajkeretben az idén többször elhangzott Táncsics neve, ünnepélyes rajgyűléseken emlékeztek meg már a kisdobosok is névadónkról.

Újdonság volt az idén az ötnapos munkahét bevezetése. Ez mozgalmi életünkben is némi változást hozott. A hétféteken az ittmaradó pajtások szabadidejét jobban kihasználhattuk. Az évi programot — melyet az úttörőcsapat vezetőségével az úttörőtanáccsal közösen állítottunk össze — maradéktalanul végrehajtottuk. *Szeptember 29-én* a csapatzászló ünnepén indítottuk hivatalosan az új mozgalmi évet. Szeptember végén osztálykirándulás is színesítette a programot. Házi sportversenyek és sakkversenyek zajlottak, jórésük szombat-vasárnap. Jól sikerült a *november 7-i* ünnepélyes csapatgyűlésünk.

Megindultak októbertől a házi továbbképzések. Ezek közül legszínvonalasabban a „Nyolcadikosok Klubja” működött.

Decemberben dupla Téli ünnepélyünk volt. A saját hagyományos ünnepélyünkön túl — melyen a Vakok Szövetségének KISZ-esei is részt vettek — a Vígszínház művészei is igen szép műsort adtak, főleg az apróságok nagy öröme.

Majd a rajonként tartott karácsonyi klubdelutánokon búcsúztunk el az 1982-es esztendődtől.

1983. januárjában — immár hagyományosan — megtartottuk a 2 napos KI MIT TUD?-ot, melyről már annak idején részletesen beszámoltunk.

Külön a kisdobosok részére is, ahonnan a kerületi versenyekre jutottak tovább a pajtások. A 8. oszt. I. István raja aranyoklevéllel tért vissza az *éneklő rajok* versenyéről, február 7-én.

Március 14-én a *vers- és prózamondó* versenyen Rempsperger Zsuzsa 2. oszt. kisdobosunk ezüst oklevelet kapott, Poór Szilvia 1. oszt., Kroll Zsuzsa 8. oszt. és Kutich Zoltán 5. oszt. pajtások is szépen szerepeltek. *Énekszólo* (kettős, hármas stb.) kategóriában a 7/a. oszt. lányok ezüst oklevelet, a 8. oszt. lányok emléklapot, Lepczelter Zoltán a kísérésért arany oklevelet kapott április 18-án.

Május 9-én szóló hangszereseink is szép eredménnyel szerepeltek. Fehér Rajmond (zongora) Molnár Imre (harmonika). Dákai András (zongora) emléklapot, Varga Ernő (gitár) ezüst oklevelet, Tánczos István (szájharmika) arany oklevelet szerzett.

Meg kell még említenünk a kicsik és nagyok farsangját, ami igen hangulatosra sikerült február végén. Közös Gyógypedagógiai Szakbizottsági rendezvényünk volt a Mozgásjavítók csapatával: a kisdobosok teremjátéka, és a rajzverseny, valamint a gyermekmunkák (agyag és makramé) kiállítása a Gyengénlátók új iskolájában.

Március 15-től május 15-ig úttörőpedagógiai gyakorlaton vett részt csapatunknál 8 gyógypedagógiai tanárképzés hallgató. Ez idő alatt igen aktívan kapcsolódtak be csapatunk életébe. Márciusban volt csapatunk beszámolója a Kerületi Úttörőelnökség előtt eddigi munkánkról, ahol dicséretet kaptunk. Március 15-én Wondrák Györgyi a Miklós téri nevelőotthonban szavalóversenyen II. lett, Kristóf Béla is.

Április 4-i ünnepélyünkön a Budapesti Elnökség dicséret oklevelét nyújtottuk át Kiss Istvánné rajvezetőnek, sok évi jó úttörőmunkájáért.

Május 11-én a gyengénlátók csapata rendezett Arany János szavalóversenyt. Itt 4 pajtásunk szerepelt igen szép sikerrel: Varga Ernő, Kroll Zsuzsa, Kutich Zoltán és Köppel Anna.

Május 12-én *autóbuszos kiránduláson* vett részt csapatunk, május 17-én akadályversenyen vettek részt kisdobosaink és úttörőink. Ez volt a próbázás is egyben, az egész évi

munka mérlegelése. A 7 kisdobos ős 6 állomáson, a 11 úttörőős 7 állomáson bizonyíthatta be ügyességét, tudását. Újdonság volt az idén, hogy az állomások munkájában nemcsak a rajvezetők és a 8. osztályos pajtások, hanem katonák is részt vettek. Az okleveleket és ajándékokat május 20-án kapták meg a pajtások.

Május 18-án *vezetőségválasztó úttörővezetői értekezletet* tartottunk. 5 évre a következő tanárokat választottuk meg a csapatvezetőségbe:

csapatvezető: Fényi Endréné, kisdobosvezető és helyettes:

Majoros Katalin, kultúrfelelős: Fintáné Őrsi Anikó, képzésfelelős: Kiss Istvánné, sportfelelős: Magyar Károlyné, gazdasági felelős: Knapp Mária, nevelőotthoni összekötő:

Oláh Gábor.

Az új vezetőségnek ezúton is sok sikert kívánunk eljövendő munkájukhoz.

Május 25-én ismét itt voltak a Vígszínház művészei, ezúttal gyermeknap műsorral kedveskedtek pajtásainknak.

Május 27-én ünnepélyes csapatgyűlésen avattuk fel kisdobosainkat és úttörőinket a gyermeknap tiszteletére, miután eleget tettek a „kék nyakkendőért” és a „vörös nyakkendőért” című próba követelményeinek.

Június 10-én munkajellegű csapatgyűlésen megválasztottuk az új gyermekvezetőség, az úttörőtanács tagjait, s körvonalaztuk az új 1983/84-es úttörőév feladatait, jel-szavát és programját, mivel közeledik az úttörővezetők VIII. országos konferenciája.

Úgy gondolom, sikeresen zártuk ezt a mozgalmi évet is. Itt szeretnék köszönetet mondani intézetünk vezetőségének, a pártszervezetnek, KISZ-tagjainknak és az egész tanító- és nevelőtestületnek, hogy odaadó, lelkes és hozzáértő munkájukkal segítették a pajtásokat ötleteik megvalósításában, úttörőfeladataik teljesítésében.

Fényi Endréné csapatvezető

Halló! Itt vagyunk!

(A debreceni Gyengénlátók Általános Iskolájának hírei)

Szép hagyomány Hajdú-Bihar megyében, hogy a művelődésügyi osztály irányításával évenként megrendezik a nevelőotthoni diákok képzőművészeti vetélkedőjét.

Ebben az évben Debrecen — a Gyengénlátók Általános Iskolája és Nevelőotthona — adott helyet e nemes találkozónak.

A művészetbarát kisdobosok és úttörők Horváth Imréné tanárnő irányításával adtak számot tájéko-

zottságukról, ügyességükről; elméletben és gyakorlatban egyaránt.

Az elméleti feladatok részben a rajz, ének irodalom órákon tanul-takhoz, részben pedig az egyéni megfigyelésekhez, önállóan szerzett információkhoz kapcsolódtak.

A komplex vetélkedő gyakorlati részében két kategóriában, szabadon választott témában és technikával bizonyíthatták ügyességüket a fiatal alkotók.

Úttörő kategóriában Völgyi Anikó és Bellon Mária debreceni, Hanzel Gábor téglási és Varga Károly berettyóújfalusi 8. osztályos növendékek, a kisdobosok közül Oskó Ildikó debreceni, Detári Csaba és Farkas Vera berettyóújfalusi, valamint Seres Irén debreceni pájtások bizonyultak a legjobbaknak.

A házigazdák tartalmas, színvonalas programról gondoskodtak mind a két napon.

Képzőművészeti témájú film bemutatása, hangosított dia megtekintése, sport- és játékverseny, lemezhallgatás szolgálta a versenyzők felüdülését.

Éderné Iván Mária tanár

hirdetések

43 éves, 173 cm magas, szolid, kissé kopaszodó, gyenge látása miatt leszálalékolt, jelenleg intézetben lakó férfi házasság céljából megismerkedne korban hozzáillő, szintén gyengénlátó, lakással rendelkező sorstársnővel. Minden fényképes levélre válaszol.

Cím: Szendrei Sándor Debrecen, Nagyerdei krt. 100. 4032

*

40 éves pedagógusnő levelezőtársakat keres. Akik számára a gyengénlátás ellenére is örömet szerez az írás és elképzelhetőnek tartják, hogy levelezés útján is tartalmas, baráti kapcsolatok alakulhatnak ki, írjanak. Minden téma érdekel, ami a napi élettel kapcsolatos. A leveleket „Marianna” jellegére kérem a szerkesztőségbe.

28 éves, 155 cm magas, kissé molett testalkatú, barna hajú, fekete szemű, árvasága miatt intézetben nevelkedett és jelenleg is intézetben lakó, komoly életfelfogású, zenét és vidámságot kedvelő, 2700 Ft rokkantnyugdíjjal rendelkező nemlátó sorstársnő férjet keres olyan intelligens, megértő, 32 évnél nem idősebb, gyengénlátó férfi személyében, aki lehetőleg saját lakással rendelkezik. Válaszokat „Rossz egyedül az indián nyárban” jellegére kér a szerkesztőségbe.

*

37 éves, magányos férfi levelezőpartnert keres. Küldeményeket „Füredősor” jellegére síkirásban vár a szerkesztőségbe.

63 éves, 170 cm magas, káros szenvedélytől mentes 3500 Ft nyugdíjjal rendelkező, elektromos gépész (ezermester), gyengénlátó, elvált férfi, aki zöld környezetben vidéken nagy lakással rendelkezik, házasság céljából megismerkedne 50—65 év közötti komoly gondolkodású sorstársnővel. Leveleket „Együtt szebb az élet” jellegére kér a szerkesztőségbe.

*

Budapesti és Budapest környéki gyakorlott kefebehúzókat keresek otthoni bedolgozásra. A leveleket „Otthon dolgozók” jellegére a szerkesztőségbe várom.

Eladó egy Ziphona Rubin NDK gyártmányú sztereó lemezjátszó, dinamikus hangszedővel, előerősítővel, liftes megoldással és három sebességgel. A hangszedő lemezre tételéhez segédeszköz áll rendelkezésre. Érdeklődni lehet a 370—206-os telefonszámon naponta 17 órától.

A BENNFENTES MINDENTUDÓ

A művészek magánéletének ismeretét szeretjük fitogtatni. Az egyik zeneértő a koncerten lelkesen magyarázza álmodozó hallgatójának:

— Ezt az altatódalt a komponista két évig komponálta.

— Olyan sokáig? — hüledezik a másik.

— Persze, mert közben ő is mindig elaludt.

KRIMIN NEVELŐDÜNK

Az autóbuszon kérdegeti egy kisfiú az apukáját. Az már kissé ingerülten válaszolgat vagy elüti a kérdéseket. Most azonban olyat kérdez a gyerek, amire apuka azonnal tud válaszolni.

— Apu, és a doktor bácsik miért húznak fel gumikesztyűt, mielőtt felválnák a bácsik hasát?

— Hogy ne hagyjanak ujjlenyomatot, kisfiam!

MUNKAÜGYI HIVATALBAN

A munkaügyi hivatal utcára nyíló helyiségét festés miatt két napra bezárják. A benn dolgozó festőket már nagyon zavarja, hogy az állást keresők állandóan bekopognak a csukott ajtón. Van, aki dörömböl, sőt az ablakot is veri. Végül az egyik festő megunja a dolgot. Fog egy kartont és a következő szöveget ráírva teszi azt az ajtón levő üveglapra:

Ma itt dolgoznak. Ezért a hivatal zárva van.

ÚJ JELENTKEZŐ A MUNKAÜGYÖN

— Szóval Ön itt akar dolgozni nálunk. És mivel foglalkozott eddig? Mi a szakképzettsége?

— Kezitsókolom, kasszafúró vagyok.

A HÁZKEZELŐSÉG SIET

Munkaruhába öltözött férfi tapétákkal a hóna alatt és vödörrel a kezében csönget egy reggel Kovácsék ajtaján. Az asszony nyit ajtót.

— Szabóékat keresem — mondja a munkás.

— Itt Kovácsék laknak — jelenti ki a hölgy és már csukná is be az ajtót.

— De kérem — méltatlankodik a férfi — csak ne olyan hevesen! Engem a házkezelőség küldött Szabóékhoz tapétázni, a cím pedig stimmel.

— Ja! a Szabóék — emlékezik hirtelen a hölgy — Tudom már. Ők azok, akik két éve elköltöztek innen.

— Na látja! — dühöng a házkezelőség tapétása — először sürgetik a munkát aztán meg elköltöznek.

AZ ÍRÁSSZAKÉRTŐ

A tanár faggatja a diákot, az írásszakértő megszeppent fiát.

— Mit szolt az apád a tegnapi dolgozatodra írt megjegyzésemre, amelyben értesítettem Öt, hogy dolgozatod minősíthetetlenül rossz?

— Ja, azt nagyon érdekesnek találta — könnyebbül meg a diák.

— Hogy-hogy?

— Hosszan nézegette, majd azt mondta, hogy nagyon érdekes, mert még a bűnözőknél is ritkán látni ilyen erőszakos és korlátolt jellemre valló írást.

A SZÁLLODA PORTÁJÁN

Egy pár kér szobát a szálloda portáján egy éjszakára. A férfi már

idősecske, de a nő ragyogó fiatal teremtés. A portás gyanakodva méregeti őket, majd meg is kérdezi:

— Önök házasok?

A férfi már nyúl is zsebébe borralóért, de a bájos hölgyike ezt is megelőzve csacsogja:

— Ó, igen! Én három hónapja, de ő már legalább tizenöt éve.

FALUSI TURIZMUS

Ma már, aki csak ad magára valamit, eldugott környékre megy nyaralni.

A társaságban a nyaralásról folyik a szó.

— Mi az idén Szegedtől nem messze, egy udvarházban nyaralunk és megnézzük majd Attila sírját is — mondja egy csinos asszonyka.

— Hiszen Attila sírja nem ismert — veti közbe egy irigykedő másik.

— No és! Az én férjem azt mondta, hogy mi már ismert helyre nem megyünk nyaralni, az olyan unalmas.

AZ UTAZÓ ÍZLÉSE

Újgazdagék nagy társaságot hívnak össze az új villa avatására. Többek között ott van egy jól ismert utazó is, aki a hölgyek bámuló karában meséli kalandjait.

— Én több évet töltöttem ember-evők között is.

Ó, akkor nagyon félek — mondja a mindenre ügyelő háziasszony —, hogy a mi egyszerű vacsoránk nem fog önnek ízleni.

DR. SCHIFF ERVIN

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenel rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Kiss Mihály: Kulturális rovat

Váradi Péterné: Női rovat

Dr. Jáksó László: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
<i>Szemerédi István:</i>	ELNÖKSÉGI ÜLÉS KITÜNTETÉS	1 1
<i>Dr. Jáksó László:</i>	A REHABILITÁCIÓS BIZOTTSÁG VÁLASZOL	2
<i>Csik Lajos:</i>	ANYÁKNAPI KLUBDÉLUTÁN KAPOSVÁROTT	3
<i>Fórizs László:</i>	SZOLNOK MEGYEI HÍREK	3
<i>Csik Lajos:</i>	TUDÓSÍTÁS SOMOGY MEGYÉBŐL	4
<i>Bok Imre:</i>	BÉKÉS MEGYEI Tudósítás	5
<i>Várvölgyi János:</i>	KIRÁNDULÁS A BALATONHOZ	5
<i>Szonda Klára:</i>	VÉGRE EGY KELLEMEs DÉLUTÁN KITÜNTETÉS	6 6
	INNEN—ONNAN	6
<i>Dr. Kovács Miklós:</i>	TÁJÉKOZTATÁS A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS IDŐSZERŰ KÉRDÉSEIRŐL	7
<i>Gerdelics Ferenc:</i>	OLVASÓINK LEVELEIBŐL	15
<i>Hubay Bertalan:</i>	TUDÓSÍTÁS A VKKSZ KLUBNAPJÁRÓL	16
<i>Lak István:</i>	LÁTOGATÁS A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA RENDKÍVÜLI KIÁLLÍTÁSÁN	17 19
	BESZÉLGETÉS A MŰSORVEZETŐVEL	19
<i>Jörn Emst:</i>	A LÁTÁSSÉRÜLT GYERMEKEK ÉS FIATALKORÚAK SZOCIÁLIS INTEGRÁCIÓJA	20
<i>Barna Zoltán:</i>	ZENEI LEVÉL A KALIFÁK VÁROSÁBÓL	22
	A BESZÉLŐ MESEKÖNYV	23
<i>Bacsik László:</i>	MAGNÓSOKNAK — MAGNÓRÓL	24
<i>Kiss János:</i>	TÁPLÁLKOZÁS III. RÉSZ	25
<i>Dénes József:</i>	I. GOAL — BALL EURÓPA BAJNOKSÁG	27
<i>Péczka János:</i>	ISMÉT BUDAPESTEN A LŐCSE KUPA	29
<i>Lak István:</i>	BÚCSÚ JENŐ BÁCSITÓL	29
	HARI OM!	30
<i>Lak István:</i>	HÁROM NAPOS KIRÁNDULÁS	30
<i>Fényi Endréné:</i>	ÉVVÉGI JELENTÉS AZ 1982—83-AS ÚTTÖRŐÉVRŐL	33
<i>Éderné Iván Mária:</i>	HALLÓ! ITT VAGYUNK!	34
	HIRDETÉSEK	34
<i>Dr. Schiff Ervin:</i>	VIDÁM SAROK	35

A VAKOK ÉS GYENGENLÁTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: DR. VAS TIBOR ELNÖK

FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR

SZERKESZTŐ: BARNÁ ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

FOTÓ: LÉVAI ATTILA

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

